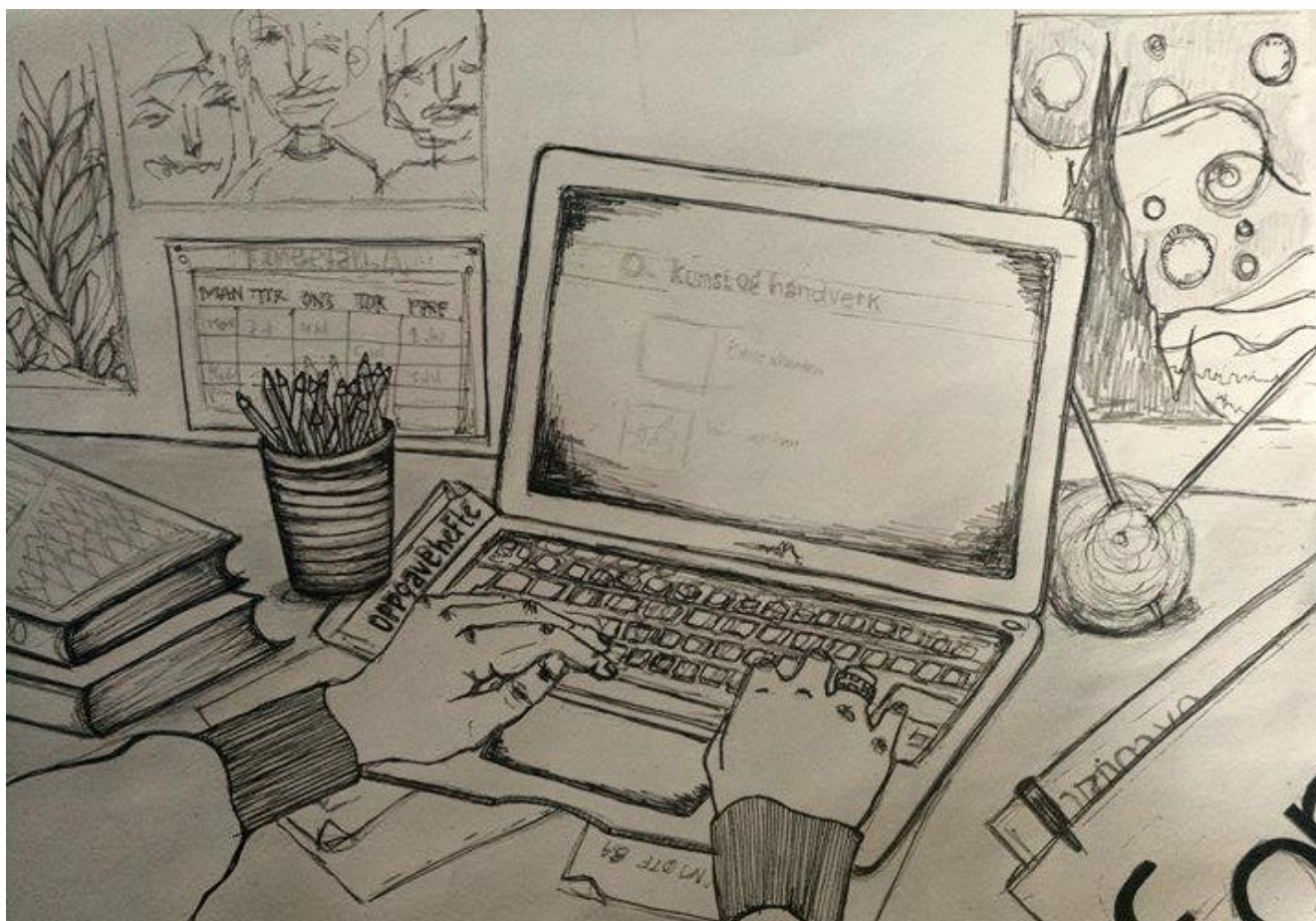

«Sammen på nett»

-En undersøkelse av tre Facebookgrupper for Kunst og
håndverkslærere

Masteravhandling i fagdidaktikk, kunst og design

Emnekode: MEST5900

Kandidatnummer: 308

Susanne M.Røise

Våren 2017

Institutt for estetiske fag

Fakultet for teknologi, kunst og design

Høgskolen i Oslo og Akershus

MASTERAVHANDLING I FAGDIDAKTIKK, KUNST OG DESIGN

EMNEKODE 5900

KANDIDATNUMMER 308

SUSANNE M. RØISE

VÅREN 2017

INSTITUTT FOR ESTETISKE FAG

FAKULTET FOR TEKNOLOGI, KUNST OG DESIGN

HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

FORSIDEBILDE: EGEN ILLUSTRASJON, 2017

Takk til

Arbeidet med denne masteravhandlingen har vært en svært lærerik og til tider altoppslukende prosess. Tilbakemeldinger og heiarop fra de rundt meg har vært vesentlig for å få dette prosjektet i havn. En spesiell takk går til:

- Hovedveileder Eva Lutnæs for konkrete og faglige innspill.

-Biveileder Linda Cartridge for gode samtaler rundt det praktiske arbeidet.

-Kjæreste mamma, storesøstre og Tarjei som hjalp med siste innspurt.

Sammendrag

Bakgrunnen for denne avhandlingen har vært et ønske om å belyse hvordan lærere i Kunst og håndverk benytter seg av faggrupper som er på Facebook. Målet med avhandlingen har vært å kartlegge stemmer fra gruppene og undersøke om det kan bidra til å belyse noen av deres utfordringer i arbeidet som Kunst og håndverklærere. I undersøkelsen har jeg sett på innhold i tre ulike grupper på Facebook som henvender seg til lærere i Kunst og håndverk gjennom en periode på fire uker. I tillegg har jeg intervjuet administratorer og aktive medlemmer i de ulike gruppene for å få en bedre innsikt i deres refleksjoner knyttet til bruk og hensikt av gruppene. Med det utgangspunktet har jeg jobbet med en todelt problemstilling:

Hvordan kan gruppene på Facebook fungere som faglige fellesskap for lærere i Kunst og håndverk?

Hvordan kan innhold og refleksjoner rundt bruk av grupper på Facebook knyttes til Kunst og håndverklærernes arbeidssituasjon?

Undersøkelsen viser at de synlig aktive medlemmene bruker gruppen som en måte å få innspill på egen praksis, utveksle erfaringer, inspirasjon til undervisningsopplegg og utvide eget fagmiljø. Empirien fra undersøkelsen tyder på at bruk av gruppene hovedsakelig er knyttet opp til undervisningsplanleggingen av faget, og i mindre grad knyttet til den følelsesmessige delingen slik tidligere studier av nettbaserte fellesskap mellom lærere viser. Ved hjelp av et sosialkonstruktivistisk syn på forhandling av mening belyses det hvordan medlemmene i undersøkelsen kan ha et ulikt utbytte med å delta aktivt i gruppene. For noen av medlemmene kan bruk av gruppene ses som et faglig supplement, mens for andre kan det tyde på at gruppene brukes som en faglig ressurs i mangel på noe annet. Det gjensidige engasjementet som i følge Etienne Wenger er en forutsetning for det lærende fellesskap gjør Facebookgruppene til en lite egnet arena for faglige fellesskap. Funnene fra undersøkelsen kan bidra til å synliggjøre den omfattende tiden lærere i faget bruker til undervisningsplanlegging.

Som en praktisk tilnærming til arbeidet med denne teksten har jeg brukt tegning som et verktøy for å visualisere tematikken i avhandlingen. Disse tegningene er ment å være en kommentar basert på overdrivelse og humor hvis mål er å underbygge tematikken som forløper seg gjennom avhandlingen. Dette utgjør den visuelle presentasjonen av avhandlingen.

Summary

The reason for this thesis is to showcase how art and craft teachers use academic communities on social media. (and their role as a supporting learning tool in their profession.) The aim of the dissertation has been to map the voices of these particular groups and investigate whether it can be helpful to highlight some of the challenges in the work of arts and craft teachers. It also discusses how or if social media groups can be used as a learning tool for the learners themselves. In the survey I have looked at the content of three different groups on Facebook, all of whom are aimed at teachers in the arts and crafts field, for a period of four weeks. In addition to mapping, I have interviewed administrators and active members from the different groups to gain a better insight into their reflections related to use and purpose of the groups. On this basis, I have worked with the following issue:

How do the groups on Facebook aimed at teachers in art and crafts field work as a professional community?

How can the content and reflections gained from the use of online communities, specifically Facebook, be linked to art and crafts teachers work situation?

The survey shows that the active members of the groups use the forum as a way to discuss and gain insight into their own practice. They exchange experiences and use the community as a source of inspiration, for teaching plans, and expanding their own academic community. The empirical study of my research suggests that the use of these groups are mainly linked to the teaching-planning of the subject, and lesser to a extent related to the emotional sharing, as former online community studies among teachers have shown. By using a social constructivist concept of learning, I have highlighted how the members I have been in contact with, may have different benefits from participating actively in the groups. For some members, the use of the groups can be seen as a professional supplement, while for others may indicate that the groups are used as an actual professional resource in the absence of other adequate alternatives. However, since the mutual commitment- which according to Etienne Wenger is a prerequisite for the learning community-, is very much lacking in these Facebook groups, the groups prove unfit as an actual professional arena, and work mainly as a supplement. The findings from the survey may help highlight the teachers need for free time to plan the curriculum.

I have used drawing as a tool to visualize the themes of the dissertation. These drawings are intended to be a comment based on exaggeration and humor whose aim is to substantiate the different topics in the dissertation. This will constitute the visual presentation of the dissertation.

Innholdsliste

Takk til.....	3
Sammendrag	4
Innholdsliste	7
1.Introduksjon til avhandling.....	11
Bakgrunn for valg	11
Et kort tilbakeblikk på faget.....	13
Kunst og håndverkslærerens arbeidsoppgave	14
Felleskapet på nett	14
Facebook.....	15
Grupper - fra identitet til tilhørighet.....	15
Formål og problemstilling	16
Avhandlingens avgrensing.....	16
Oppgavens oppbygning.....	17
2.Fagdidaktisk perspektiv	18
Praksis blant lærere Kunst og håndverk.....	19
Fagdidaktisk mål	20
3.Analytisk ramme.....	22
Web 2.0.....	23
90-9-1 modellen	23
Lærende fellesskap.....	25
Tidligere forskning.....	27
Fellesskap mellom Kunst og håndverkslærere	28
Lærere i ulike fagfellesskap	28
Nettbaserte fagfellesskap: selvgenererende arenaer for deling av kunnskap og følelser	29
4.Metode/Forskningsstrategi.....	33
Sosialkonstruktivisme.....	34

Kvalitativ tilnærming.....	35
Forforståelse	35
Forskning på nett og personvern	36
Casestudier.....	38
Casestudiets begrensinger/avgrensing	39
Intervju	40
Utvalg intervjupersoner	42
Case- utvalg og fremgangsmåte	43
Om de sammenlagte resultater.....	46
5.Presentasjon av undersøkelse	48
Intervjupersoner.....	48
Gruppe 1: <i>Kunst Og Håndverk fra 1-7 trinn</i>	49
Gruppe 2 : <i>Kunst- og håndverksoppgaver</i>	52
Gruppe 3: <i>Kunst og Design i Skolen</i>	55
Sammenligning av innhold	57
6. Drøfting.....	59
1.Fellesskapet i faggruppene.....	60
2. Lærernes refleksjoner rundt bruk av faggruppene.....	61
3. Gruppene i lys av tidligere studier.....	65
Mening for noen og profesjonsutvikling	67
Oppsummering.....	70
4. Arbeidssituasjonen for lærere i Kunst og håndverk	70
Avsluttende kommentar og veien videre.....	72
7.Praktisk tilnærming	73
Visuell notering	73
Et utvalg av skisser, visuell notering.....	74
Visuell presentasjon	75
Utvikling av en karakter, utgangspunkt for visuell presentasjon.....	76

8.Litteraturliste	78
9.Vedlegg	82
Vedlegg 1: Godkjenning på prosjekt fra personvern, NSD	82
Personvernombudet for forskning	85
Vedlegg 2 : Forespørsel om deltakelse for administrator	87
Vedlegg 3: Forespørsel om deltakelse for medlemmer i grupper	90
Vedlegg 4: Intervjuguide medlem	93
Vedlegg 5: Intervjuguide administrator.....	95

1.Introduksjon til avhandling

Bakgrunn for valg

Med den teknologiske fremgangen som har skjedd i samfunnet de siste årene har man vært vitne til endringer som har bidratt til nye måter for folk å kommunisere med hverandre på. Vår så og si kontinuerlige mulighet til å være «online» har gjort det lettere å knytte folk sammen, uavhengig av tid og sted. Nye medier gir delelysten et ubegrenset utløp. Ved hjelp av beskjeden innsats kan man dele tanker, ord, bilder og filmer med hverandre på en måte som det for få år siden var vanskelig å forestille seg at var mulig. Med denne utviklingen har det kommet en rekke arenaer på nett som tilrettelegger for at de med et felles engasjement eller interesse enkelt kan opprette kontakt med hverandre og «møtes» på nett i et *online community*, eller *nettbasert fellesskap* som det vil bli omtalt som i denne teksten (Volkman, 2011). I disse nettbaserte fellesskapene kan medlemmene få utløp for sine frustrasjoner og gleder over en felles praksis som er utgangspunktet for at de søker sammen, enten det er en fritidsaktivitet eller jobb. I økende grad brukes nettfellesskap til å samle yrkesutøvere, noe som gjør at man kan benytte seg av sosiale medier i en profesjonell kontekst (Ranieri, Manca & Fini, 2012). Dette er også tilfelle for lærere i Kunst og håndverk. Ser vi på Facebook, som er ledende blant sosiale medier har det de siste årene dukket opp flere grupper som tilrettelegger for kontakt mellom lærere som underviser i faget.

Skal du skrive om Facebook? er ofte reaksjonen jeg har blitt møtt med når jeg har fortalt om prosjektet som jeg har holdt på med det siste året. For utenforstående kan det kanskje virke spesielt å ta utgangspunkt i det de fleste av oss bruker som et sosialt medium på fritiden når man skal skrive en akademisk avhandling, og forsøke å bidra til et kunstdidaktisk forskningsfelt. For meg har det handlet om hvordan man kan ta i bruk teknologiske verktøy som et vindu inn til praksis.

Med Facebookgruppene er det en enkel sak for Kari fra Voss å skrive noen ord og legge ved bilder av elevarbeid fra trearbeidoppgaven som hun hadde stor suksess med i 6. trinn i forrige Kunst og håndverksøkt med alle de andre medlemmene i gruppene. Sigurd fra Oslo kan gi Kari «likes» til innlegget som ble lagt ut, spørre Kari om hvilket trelim hun brukte i oppgaven, og hvor lang tid elevene brukte på oppgaven. Kanskje er dette et opplegg han ønsker å bruke i vikartimen han skal ha med 7.trinn i Kunst og håndverk i neste uke.

Dette er et oppdiktet eksempel som kan illustrere et hendelsesforløp fra gruppene jeg har sett på i undersøkelsen. På grunn av min interesse for faget og fremtidige arbeidsplass i skolen har jeg blitt

medlem i flere av disse gruppene. Daglige oppdateringer fra medlemmer viser at det er mye aktivitet og engasjement innad i disse gruppene. Min erfaring som lærer i Kunst og håndverk begrenser seg likevel til tiden vi har vært i praksis, og som student har jeg i hovedsak observert gruppene utenfra. Det har gjort meg nysgjerrig på hva slags utbytte det kan ligge i fellesskap som er på nett for Kunst og håndverklærere. Er fellesskapet en enveiskommunikasjon for å formidle egne budskap, eller brukes personlige erfaringer til å skape verdifulle møter med andre og deres erfaringer?

Et kort tilbakeblikk på faget

Faget Kunst og håndverk ble ikke samlet som ett skolefag før i 1960, da som Forming. Siden faget ble en del av skolesystemet i 1889 hadde det fram til denne sammenslåingen vært oppdelt i tre ulike fag; Tegning, Sløyd og Håndarbeid. Som følge av dette har ikke faget, slik vi kjenner det i dag, en lang fagtradisjon å støtte seg til. Et skolefag trenger tydelig legitimering for å forsvare sin posisjon i grunnskolen og dette kan ses som en ekstra utfordring som har preget faget som fram til da (1960) hadde hatt tre ulike legitimeringsgrunnlag som skolefag (Nielsen,2009). Da faget fortsatt var inndelt var det en tydelig nytteprofil hvor håndverksmessige kvaliteter sto sterkt. Etter å ha blitt samlet til ett fag endret fagets ideologi seg til å ha et sterkt fokus på formingiving, hvor det individuelle uttrykk og den skapende kraften sto sterkt. Da Mønsterplan 74 kom hadde den et stort fokus på skapende krefter og estetisk følsomhet, og var en læreplan uten konkrete mål for hva elevene skulle oppnå (Nielsen, 2009). I følge Karen Brønne (2011) er det særlig striden mellom kunstpedagogikken og håndverkstradisjoner som har blitt en værende kontrovers og verdidiskusjon innad i fagdebatten med tanke på fagets ideologi og hensikt.

Flere forskere i fagfeltet har tatt til orde for at faget fortsatt preges av verdiholdninger og ideologier som tidligere har vært styrende diskurser for faget. Det er blitt brukt som forklaringer på hvorfor faget ikke har blitt like høyt prioritert i skolesystemet og hvorfor praktiseringen av faget ikke samsvarer med hvordan læreplanen i faget er lagt opp (Brønne, 2009; Lie & Nielsen, 2016; Lutnæs, 2011). Dette er blitt sett i sammenheng med hva som påvirker rammevilkårene til lærerne som underviser i faget. Denne problematikken er blitt belyst i flere masteravhandlinger fra dette studiet de siste årene. Blant annet har det blitt problematisert gjennom manglende tilbud angående etterutdanning, høy leseplikt, opprettholdelse av verksteder, og nedprioritering av delingstimer i faget Kunst og håndverk (Hansen, 2015; Kunnikoff, 2015; Lie, 2013).

I denne avhandlingen ønsker jeg å utforske mulighetene for å bruke et undersøkelsesfelt som tilsynelatende ligger utenfor skolegården, for å se om det kan være en måte å synliggjøre noe problematikk rundt lærerne i faget sin arbeidssituasjon.

Kunst og håndverkslærerens arbeidsoppgave

Med de to siste læreplanene som har kommet, har Kunst og håndverksfaget fått et mer faglig omfattende innhold enn tidligere. Med reform 97 og Kunnskapsløftet, ble visuell kommunikasjon og arkitektur lagt inn som nye hovedområder. Samtidig har faget fått et større samfunnsperspektiv hvor bærekraftig utvikling og demokratisk medborgerskap har blitt en del av legitimeringen for faget (Nielsen, 2009). En lærer som underviser i Kunst og håndverk skal ut ifra kompetansemålene i læreplanen derfor kunne planlegge et undervisningsopplegg som både kan gi elevene en bedre materialforståelse og innsikt i bærekraft, men også kunne undervise i oppgaver som kan gi elevene øvelse i visuell kommunikasjon og fargelære. Planlegging av undervisningen kan innebære å tilrettelegge verkstedene, innkjøp av materialer eller lage presentasjoner for klassen. Dersom man ikke har prøvd ut opplegget tidligere, kan det være lurt å prøve ut oppgavene før man setter i gang med elever (Moe, 2006). I slike situasjoner kan det kanskje være hensiktsmessig å henvende seg til noen som har erfaringer med lignende opplegg?

Felleskapet på nett

Diskusjonsforum på nett tillater fellesskap å ta plass på store og offentlige arenaer, noe som kan innebære deltakelse for mange. Det kan utvide og endre på forutsetningene for hvordan organiseringen, rammene og dynamikken rundt et fellesskap skjer (Wenger, White & Smith, 2009).

«Jeg skal jobbe med keramikk med elevene. Har noen tips til glasur jeg kan bruke?»

Dette er eksempel på innlegg som blir postet i gruppene jeg har sett på i undersøkelsen. Gruppene i undersøkelsen har henholdsvis over to, fem og åtte tusen medlemmer. I prinsippet kan derfor svaret komme fra hvem som helst. Nettsamfunn kan minne om det Willson (2006 s. 37-39) kaller 'moderne samfunn(sgrupper)'. Her er båndene mellom deltakerne løse, og medlemmene er fri til å delta eller trekke seg ut av fellesskapet når de vil. Dette kan sammenlignes med de tradisjonelle lærende fellesskapene, slik som Etienne Wenger beskriver, hvor relasjonen mellom medlemmene og tilhørigheten til fellesskapet skaper sterke forbindelser (Wenger, 2004). I avhandlingen ønsker jeg å se nærmere på både utfordringer og fordeler fellesskapene for Kunst og håndverkslærere på Facebook fører med seg for de som benytter seg av de.

Facebook

Norge ble introdusert for tjenesten i 2006 og er blant nasjonene i verden som har høyest antall brukere med tanke på innbyggertall. Tall fra 2016 viser at det i Norge er 3,2 millioner ukentlige brukere, noe som gjør det til det mest brukte sosiale mediet her til lands (IPSOS, 2016). Det kan bidra til å illustrere hvordan nettsamfunn er blitt en integrert del av hverdagen til mange. Facebook er i kontinuerlig utvikling som sosialt medium. Det som startet med å være en elektronisk møteplass forbeholdt studenter i USA, ble introdusert til omverden med å være et sosialt medium for å opprettholde kontakten mellom fjerne og nære venner, har etterhvert ekspandert til å fylle en rekke funksjoner i folks hverdagsliv (Frønes & Futsäter, 2013). Det som fortsatt forutsetter medlemskap er at en bruker, enten det er en person, organisasjon eller firma oppretter en profil hvor man fyller ut informasjon tilknyttet brukeren. Hva slags nettverk man siden ønsker å knytte seg opp til, eller aktiviteter man velger å bruke plattformen til er opp til den enkelte brukeren å bestemme. Facebook er basert på fri tilgang og en åpen struktur, og brukeren kan i stor grad designe sitt eget bruk, enten det er å knytte seg til nettverk basert på interesser, arrangement, lokalsamfunn eller arbeidsplass (Syvertsen, 2016). De senere årene har Facebook i stor grad også blitt en arena for profesjonelle aktører å delta på for å nå ut blant folk. På den måten nettstedet fungerer i dag representerer det derfor en kombinasjon av privat og kommersiell kommunikasjon. Det at Facebooks primærbruk var rettet mot den mellommenneskelige samhandlingen kan bidra til å forklare hvorfor den uformelle og levende formen for kommunikasjon er blitt tonangivende for mediet. Nettstedet er i økende grad blitt gjenstand for studier som ser på skoleprestasjoner, markedsføring og politisk mobilisering (Ranieri, Manca & Fini, 2012).

Grupper - fra identitet til tilhørighet

I oppstarten var grupper tilknyttet brukerens private innstillinger, og i større grad tilknyttet brukerens identitet. Noen vil kanskje huske å ha blitt medlem i en gruppe av slaget «For oss som er fra...». De siste årene har gruppenes funksjon endret seg til å være en måte å samle medlemmer med felles interesser på en mindre arena innenfor Facebook. I gruppene kan medlemmene dele oppdateringer, bilder, dokumenter og synspunkter (Pretonzio, 2013). For hver gruppe som blir opprettet på Facebook er det en eller flere som blir stående som administrator for gruppen. Dette er (ofte) personene som har tatt initiativ til å opprette gruppen. Vedkommende har mulighet til å gjøre andre medlemmer til administratorer, har tilgang til å redigere og endre navn på gruppen og beskrivelser og tilgangen for andre medlemmer med å enten ha en åpen eller lukket gruppe. I tilfeller hvor man har lukket grupper er administratorene

ansvarlig for å godta eller avslå forespørsler fra brukere som vil bli medlem. I tillegg har de tilgang på statistikk over gruppens aktivitet og historie.

I undersøkelsen har jeg sett på hvilket innhold som produseres over en periode fire uker i tre av gruppene på Facebook som henvender seg til Kunst og håndverklærere. I tillegg har jeg intervjuet administratorene i gruppene og medlemmer fra gruppene.

Formål og problemstilling

Hensikten med denne undersøkelsen har vært å se hvordan lærere i Kunst og håndverk benytter seg av faggrupper som er på Facebook. Gjennom å intervju administratorene og aktive medlemmer har jeg ønsket å få en bedre innsikt i deres bruk og refleksjoner rundt gruppene. I drøftingen ønsker jeg å se nærmere på hva slags utbytte fellesskapet de som velger å benytte seg aktivt av gruppene. Målet med avhandlingen er å kartlegge stemmer fra gruppene, og undersøke muligheten for å knytte bruken til deres arbeidssituasjon som Kunst og håndverklærere. Ut ifra dette har jeg jobbet med problemstillingene:

Hvordan fungerer grupper rettet mot Kunst og håndverklærere på Facebook som et fellesskap for lærerne som benytter seg av de?

Hvordan kan innhold og refleksjoner rundt bruk av grupper på Facebook knyttes til Kunst og håndverklærernes arbeidssituasjon?

Avhandlingens avgrensning

- Det overordnede sosialkonstruktivistiske perspektivet for avhandlingen forutsetter at ny kunnskap og læring skjer i samhandling med andre.
- Undersøkelsen tar utgangspunkt i lærere som benytter seg av Facebookgrupper over en gitt tidsramme. Av alle som underviser Kunst og håndverk i norsk skole vil det være mange som verken er aktive eller velger å være medlem i denne typen grupper på sosiale medier. Disse er det ikke mulig å si noe om i denne avhandlingen. Det gjelder også for de som er medlemmer i gruppene, men som ikke bidrar til å produsere noe av innholdet man finner på Facebookgruppene. Dette vil bli nærmere forklart gjennom delen som ser på Jakob Nielsens modell for deltakelse i nettsamfunn.

Oppgavens oppbygning

- *1.Introduksjon til avhandling:* I introduksjonen ønsker jeg å gi innblikk i hvorfor jeg har valgt å skrive om lærere og sosiale medier som undersøkelsesfelt, hva det er jeg ønsker å se på og å presentere Facebook som undersøkelsesfelt.
- *2.Fagdidaktisk perspektiv:* I denne delen legger jeg frem kartlegging fra faget som kan knyttes til min undersøkelse. Jeg vil også presentere et overordnet mål med avhandling og synliggjøre mitt ståsted med tanke på revidering av de nye læreplanene i faget.
- *3.Analytisk ramme:* Presentasjon av hvilke tolkningsverktøy jeg vil ta i bruk for å se på fellesskapet som skjer i gruppene på Facebook. Tidligere studier av nettbaserte fellesskap har vært sentrale i utformingen av casestudien, og vil bli brukt som et sammenligningsgrunnlag i drøftingen for å synliggjøre hvordan jeg forstår fellesskapet blant deltakerne i gruppene på Facebook.
- *4.Metode/forskningsstrategi:* Jeg har benyttet meg av casestudie og intervju for å samle inn data til undersøkelsen. I metoddelen vil jeg redegjøre for hvordan jeg har gått frem i innhenting og behandlingen av empiri i gjennom forskningsprosessen. Denne delen av avhandlingen er viet mye plass for å beskrive valg og utformingen av undersøkelsen.
- *5.Presentasjon av undersøkelse:* I denne delen vil funn fra casestudien av de tre ulike gruppene bli presentert i ulike tabeller sammen med intervju av administratorene. Jeg vil også sammenligne innholdet i de ulike gruppene.
- *6.Drøfting:* Drøftingen er delt inn i tre ulike deler for å gjøre presentasjonen mer oversiktlig
 1. Hvordan fellesskapet er lagt opp i gruppene på Facebook
 2. Refleksjoner fra deltakerne
 3. Bruk av gruppene sammenlignet med tidligere studier for å synliggjøre bruken og dynamikken av fellesskapet i som er i gruppene på Facebook.
 4. Hvordan jeg ser bruk av gruppene og undersøkelsens funn som en måte å synliggjøre lærernes behov for tid til undervisningsplanlegging.
- *7.Praktisk tilnærming:* Presentasjon av hvordan jeg har jobbet med tegning som metode i løpet av prosessen, og refleksjoner rundt den visuelle presentasjonen av prosjektet.

2.Fagdidaktisk perspektiv

En av fagdidaktikkens oppgaver er å øke innsikten og kompetansen for måloppnåelse, og slik forbedre undervisningen i de ulike fagene (Nielsen, 2009). Hvorfor er det interessant å se på fellesskapene som utvikler seg på nett for nettopp lærere i Kunst og håndverk? Det er først når man kan knytte deltakelse og aktivitet i gruppene til lærerrollen i faget Kunst og håndverk det blir gitt en fagdidaktisk kontekst, og som gjør det interessant å skulle forske på i forhold til dette studiet. Jeg ønsker derfor i denne delen å presentere studier fra det kunstdidaktiske forskningsfeltet som er nærliggende tematikk i forhold til min avhandling.

Praksis blant lærere Kunst og håndverk

Da faget gjennomgikk navneskiftet fra Forming til Kunst og håndverk i 1997 ble også store deler av fagets innhold endret. I den forbindelse ble det gjort en større evaluering av fagets praksis ute i skolene *L-97. Nytt fag-ny praksis?*. Lærerne ble blant annet spurt om hva som påvirket deres undervisningspraksis. Svarene viste at læreplanverk og lærerens egne erfaringer var det som var mest vektlagt i planlegging av undervisning (Kjosavik, Koch, Skjeggstad & Aakre, 2003). At lærerne vektla egne erfaringer og egen praksis ble derfor tolket i undersøkelsen som en tradisjon som legger store føringer for fagets praksis (Kjosavik et al., 2003). Dette samsvarte med det elevene hadde svart om deres erfaringer med fagets innhold og arbeidsmåter. Samme undersøkelse viste at lærebøker og andre bøker spilte en beskjeden rolle i lærerens undervisningspraksis (Kjosavik et al., 2003). Rapporten viste at faglærere i Kunst og håndverk samarbeider mindre enn allmennlærere i andre fag, noe som begrunnes i rapporten med at faglærere er mer opptatt av fagets egenart og fordypning i aktiviteter knyttet til spesielt kunst og håndverk (Kjosavik, 2003). Lærerne oppgav at de ikke opplevde å ha tid til samarbeidet på grunn av en låst timeplan hvor mesteparten av tiden gikk til undervisningsforberedelser.

I Marit Garbergs masteravhandling fra 2014 gikk undersøkelsen ut på kartlegge fem ulike Kunst og håndverklæreres utforming av lokale læreplaner på mellomtrinnet. Læreplanene synliggjorde et fag med ulikt faginnhold, som i stor grad baserte seg på den enkelte lærers fagkompetanse, samt deres syn på læring (Garberg, 2014 s.109). Garberg avdekket en mangel på felles strategier i de ulike praksisfelleskapene når det gjaldt innhold, vurdering og om kunnskapen de formidler retter seg mot kravene på ungdomsskolen. utfordringer til faget ble uttrykt av lærerne gjennom et manglende tilbud angående etterutdanning i faget og tid til god planlegging og samarbeid da flere av lærerne underviste i flere fag (Garberg, 2014).

Fagdidaktisk mål

Fem år med kunstdidaktisk utdanning har gitt meg en faglig innsikt innenfor det estetiske fagområdet historie, tradisjoner, og egenart, både i et skole-, kultur- og samfunnsperspektiv. Det gjør at jeg ser mulighetene ved opplæringen av faget i skolen som langt mer relevant utover dets praktiske egenart. Det kan like gjerne handle om å gi elevene øvelse i kritisk tenkning og entreprenørskap, som det å lære elevene om tradisjon og kultur og øvelse i praktiske ferdigheter. En overordnet motivasjon for å skrive denne avhandlingen handler derfor om at Kunst og håndverksfaget skal styrke sin plass i utdannings situasjonen. Dette er spesielt aktuelt i en tid hvor man står ovenfor revideringer av læreplaner som kan gi føringer for hvordan faget vil bli tilrettelagt ute i skolene i tiden fremover.

Kunst- og håndverksfaget står ovenfor en spennende tid der satsningen på de praktisk-estetiske fagene i grunnskolen er satt på dagsorden. I Oktober 2016 ble Stortingsmelding 28 *Fag - Fordypning - Forståelse - En fornyelse av Kunnskapsløftet* behandlet i Stortinget. Det ble vist en bred enighet blant partiene om at de praktiske og estetiske fagene måtte styrkes i skolen. Kirke-, utdannings- og forskningskomiteens tilråding romertall VI, ble enstemmig vedtatt og Stortinget ba regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan de praktisk- estetiske fagene i skolen kan styrkes på kort og lang sikt (Meld.St.28, 2015-2016).

På kunst- og håndverkskonferansen som ble avholdt på Høgskolen i Oslo og Akershus januar 2017 ble åpningstalen holdt av kunnskapsminister Torbjørn Røed Isaksen. Han kunne fortelle at rekruttering av kvalifiserte lærere til de praktisk-estetiske fagene vil være et hovedfokus i tiltak i utarbeiding av planen regjeringen vil komme med.

I tillegg til dette tiltaket har regjeringen vedtatt å utrede forslaget om å dele Kunst-og håndverksfaget i skolen med en egen læreplan for håndverksfag, og en egen plan for kunstoffag. Bakgrunnen til forslaget er at de ser at faget har blitt mer teoretisk, og regjeringen ønsker derfor å utrede de to fagene på en slik måte at de er mer rendyrket praktiske og mer relevante for arbeidslivet. Dersom forslaget blir vedtatt vil det innebære at ungdomsskoleelever må velge mellom et fag med fokus på kunst og estetikk eller et håndarbeidsfag med arbeidsoppgaver som trearbeid, tømring, elektronikk og konstruksjon (Skårderud, 2016).

Det er dessverre slik at selv om faget har fått økt oppmerksomhet blant politikerne er det likevel ikke gitt at det vil føre til en bedring av vilkår for undervisning i faget. Det kan synliggjøres gjennom å se på hvordan delingen av faget er den mest aktuelle diskusjonen som pågår rundt fagets fremtid, noe som skjer på tross av et samlet fagmiljø som viser sterk motstand mot dette forslaget (Korsmo, 2016; Omtveit, 2017; Bråten, 2017). I et intervju på nettsiden Periskop-

kritikk av kunst for barn og unge utdyper daglig leder av interesseorganisasjonen Kunst og Design i Skolen, Lennart Johansson, noe av bakgrunnen for motstanden:

- Det er etter vår mening ikke Kunnskapsløftet som har ført til en teoretisering av faget, men hvordan skoleeiere og skoleledere har nedprioritert rammebetingelser som delingstimer med små elevgrupper, verksteder, utstyr og materialer. Sammen med at det på barne- og mellomtrinnet mangler faglig kompetente lærere som vet og kan drive god praktisk undervisning, har dette ført til mer «teori» og mindre «praktisk arbeid». (Johansson, 2016).

Jeg stiller meg bak fagmiljøet i denne debatten og tror man har bedre muligheter for å styrke faget i skolen dersom man tar tak i de utfordringene som man allerede ser er tilstede, fremfor å lage enda to nye læreplaner i faget. Dette er noe av årsaken til at jeg har villet gjøre en undersøkelse hvor lærerne i faget er sentralt. Jeg mener at det er de som praktiserer faget ute i skolen som først og fremst burde bli tatt hensyn til når man utarbeider utviklingen innenfor faget fremover.

3. Analytisk ramme

I fortolkende studier jobber man ut ifra en modell hvor man forklarer det nye og unike i sine undersøkelser ved hjelp av etablerte begreper og teorier. Slik er den analytiske konteksten avgjørende grunnlag for å bruke casestudier som generalisering og forklaringer på et fenomen (Andersen, 2013). Gruppene på Facebook som henvender seg til Kunst og håndverkslærere er eksempler på arenaer som er blitt tilgjengelig på teknologiens premisser. Kommunikasjonen og samhandlingen mellom mennesker på internett skjer i en annen kontekst enn i de virkelige møtene mellom mennesker fordi man i mindre grad trenger å forholde seg til de faktiske personene man kommuniserer med. De skjer på andre betingelser, og kan tolkes annerledes (Kozinet, 2012).

Web 2.0

I løpet av de siste tjue årene har det skjedd en omveltning i hvordan internettets funksjon har endret seg for brukerne. Web 2.0-begrepet refererer til denne teknologiske utviklingen, og beskriver noen av de mest sentrale endringene som har skjedd. Til sammenligning ble den tidligste formen for internett kalt Web 1.0. Da var all kommunikasjon og informasjon på nettet i stor grad rettet mot en «en-til-mange»-kommunikasjon, i likhet med medier vi var vant med fra tidligere, slik som TV, radio og aviser. Informasjonen var primært styrt av eierne av nettsidene, og som bruker var man i hovedsak en mottaker for innholdet (Pedersen,2014). I takt med utviklingen har brukerne av internett blitt mer kunnskapsrike, samtidig som de elektroniske verktøyene har blitt mer komplekse og avanserte (Knight, 2007). Med overgangen til Web 2.0 fikk brukere av internett større mulighet til å bidra til å produsere innholdet. Denne muligheten har vært en sentral faktor for utviklingen av internett slik man kjenner det i dag. Med Web 2.0 kom nettjenester som åpnet for samarbeid, kommunikasjon, deling på tvers av landegrenser kultur og operativsystemer. Dette muliggjorde den asynkrone kommunikasjonen, som kan beskrive hvordan dialogen er uavhengig av tid, sted og rom (Pedersen, 2014). Blant disse tjenestene finner vi sosiale medier som er eksempel på plattformer som viser hvordan kommunikasjonen i større grad baserer seg på en «mange-til mange»- kommunikasjon. Disse plattformene illustrerer hvordan internett i dag er en arena som ikke bare tillater, men også baserer seg på brukerstyrt innhold. De ulike typene sosiale medier har endret seg i forhold til bruk og målgrupper. Noen er rettet mot funksjoner og interesser mens andre retter seg mot det allmenne publikum (Pedersen, 2014).

Smarttelefonens inntog i markedet har bidratt til å gjøre det enda enklere å samhandle og dele innhold med omverden. De fleste har tilgang til internett med telefonen de har med seg, noe som på sett og vis har revolusjonert vår kommunikasjon ved å «alltid være online» og tilgjengelig for både privat og offentlig kommunikasjon.

90-9-1 modellen

Før var det lettere å si at skillelinjene var mellom det digitale og det analoge. I dag er bruk av internett blitt en så integrert del av samfunnet at de aller fleste bruker det i hverdagen på en eller annen måte, enten det er av rent praktiske eller personlige årsaker. Det er likevel stor variasjon i hvordan folk tar i bruk digitale medier og tilpasser seg sosiale medier (Brandzæg,2012). Selv om den teknologiske utviklingen har gitt mennesker muligheten til å produsere og dele innhold ut til

hele verden, er det ikke gitt at samtlige velger å bidra eller delta i like stor grad. Folk har ulike behov og initiativ til å ville bidra. Dette er relevant for min undersøkelse fordi det kan bidra til å synliggjøre hvem det er som bidrar til å produsere innholdet i gruppene, og som utgjør de synlige deltagere i fellesskapet og hvem som har vært mulig å komme i kontakt med, med tanke på utvalget til min undersøkelse.

90-9-1-modellen ble utviklet av Jakob Nielsen i 2006, og kan beskrive fordelingen av deltagelse hva gjelder å skape innhold i en sosial gruppe (Nielsen, 2006).

Nielsen skiller mellom tre ulike deltakelser, originalt omtalt som: *Heavy contributors*, *intermittent contributors* og *lurkers*. I denne avhandlingen vil de bli omtalt med de norske oversettelsene fra boken *Sosial kommunikasjon personlig-samtale-verdi* av Staude og Marthinsen (2013) som *Skapere*, *Delere* og *Kikkere*. Som illustrasjonen nedenfor kan antyde, går det i korte trekk ut på at noen få produserer mye, andre noe, mens de aller fleste produserer svært lite.

illustrasjon 1 Participation inequality foto: Flickr Christopher A

1% utgjør *Skapere* som hovedsakelig står for alt av innhold som finnes innenfor et nettsamfunn. Denne ene prosent har en sentral rolle i informasjonsflyten, og hvilke saker som blir aktualisert innad i gruppen. Det er disse medlemmene som i høyest grad bidrar å føre nettverket videre.

9%: utgjør *Delerne*. Disse er særlig flinke til å dele innhold fra andre *skapere* i sine nettverk. På den måten bidrar de til å videreføre hva som blir aktualisert av *skaperne*. I følge modellen tas det høyde for at disse deltakerne også er med å bidra til å skape innhold av og til.

90% *Kikkere* utgjør den største andelen av de som er brukere av et nettsamfunn. På nettspråk blir de også omtalt som eller «publikum». Denne andelen er passive deltakere, og bidrar i liten grad til utviklingen av nettsamfunnet. Selv om de etterlater seg få digitale spor kan de likevel være aktive brukere av innhold i form av at de leser og observerer innholdet på nettsamfunnet. Disse vil det ikke være mulig å si noe om i min undersøkelse.

Det er viktig å ha i minne at dette kun er en modell og at praksis alltid er mer komplisert enn en forenklet modell. Det kan likevel være et nyttig verktøy dersom man ønsker å drøfte funnene

med tanke på hvem det er som står for innholdsproduksjonen i et nettsamfunn. I undersøkelsen har jeg tatt i bruk disse kategoriseringene for å si noe om hvilken rolle intervjupersonene har i gruppene.

Lærende fellesskap

I Etienne Wengers teori om praksisfellesskap vektlegges menneskets erfaringer og grad av deltakelse i ulike praksisfellesskap som en forutsetning for at fellesskap skal kunne gi ny kunnskap og læring. Slik jeg forstår Wenger omfatter deltagelsen hele individets erfaringer som tas med inn i inn i fellesskapet, og samhandlingen som skjer med de andre deltagerne. Dette kommer til syne gjennom deltakerens engasjement i fellesskapet (Wenger, 2004).

Wengers praksisfellesskap kan konstrueres gjennom tre dimensjoner som kjennetegner et lærende praksisfellesskap: *gjensidig engasjement, felles virksomhet og felles repertoar* (Wenger, 2004). Dette kan fungere som grunnlag for hvilke karakteristikk som danner et lærende praksisfellesskap, og vil i denne avhandlingen brukes som et verktøy for å tolke fellesskapet som er i gruppene på Facebook.

Gjensidige engasjement er i følge Wenger det viktigste kjennetegnet for et praksisfellesskap. Et praksisfellesskap oppstår ikke av seg selv, men eksisterer på bakgrunn på at det finnes et engasjement blant medlemmene for å ville søke sammen. Noen ganger kan læring være målet, mens andre ganger kan det være en uforutsett konsekvens. Denne gjensidigheten er det som kan bidra til å skape de utfyllende rollene medlemmene har til hverandre i fellesskapet. På grunn av det gjensidige engasjementet blant medlemmene i fellesskapet knyttes det en relasjon mellom medlemmene som kan bidra til at man får utfyllende roller og identitet i fellesskapet. Den er ikke nødvendigvis basert på personlige relasjoner eller geografisk nærhet, men handler om tilhørighet til fellesskapet man er en del av. Dette kan ifølge Wenger skape en økt ansvarsfølelse til å delta i fellesskapet.

Felles virksomhet utgjør fellesskapet blant medlemmene, og hva medlemmene deler et gjensidig engasjement rundt. Det er denne praksisen som i hovedsak utgjør tilhørigheten til fellesskapet, og blir en form for felles identitet knyttet til praksis som deles blant medlemmene. For de som deltar i gruppene handler det om faget Kunst og håndverk. Det kan utgjøre både gleder og frustrasjoner knyttet til det å være Kunst og håndverkslærer, undervisningsopplegg eller faget i en større samfunnskontekst.

Felles repertoar handler om at medlemmene i et praksisfellesskap deler en forståelse av praksisen de har samlet seg rundt. For Kunst og håndverkslærere kan det være nært knyttet opp til kompetanse innenfor faget og kjennskap fagdidaktikken. Medlemmene har et felles repertoar for

praksiser, rutiner, redskaper, symboler, historier og måter å gjøre ting på. For eksempel er ordet *nytte* i seg selv ikke det første man forbinder med skolefaget Kunst og håndverk, med mindre man har en kjennskap til nytte-perspektivets betydning gjennom fagets historie. Det gjør at man har gjenkjennelige referansepunkter for hvordan begrepet har blitt brukt før, for å gi det en ny mening. På den måten kan de som har mye formell kompetanse innenfor faget forstå og tolke innholdet på gruppene en annen mening, som er mer knyttet til deres innsikt og kjennskap til faget.

Disse tre trekkene trenger likevel ikke eksplisitt å være tilstede for at det skal være rom for meningsforhandling for den enkelte deltakeren. I følge Wenger er ikke læringen begrenset til en skolesituasjon, men snarere som en integrert del av livene våres, hvor mennesket stadig forhandler seg fram til ny mening (Wenger 2004 s. 53). For at medlemmene skal oppleve mening med fellesskapet, forutsettes engasjement og medlemmenes ønske om å ville delta som et grunnleggende prinsipp.

Tidligere forskning

Nettbaserte fellesskap er et fenomen som tilhører samtiden og til tross for økende interesse for undersøkelsesfeltet foreløpig finnes mindre forskning sammenlignet med andre etablerte forskningsfelt som tar for seg samhandling mellom lærere (Anastasia & Dabbagh, 2011). I denne undersøkelsen ser jeg på nettbaserte fellesskap mellom lærere i Kunst og håndverksfaget, noe som avgrenser studien til et enda smalere felt. Det har gjort at det har vært en utfordring med tanke på å finne tidligere studier som kunne fungere som sammenlikningsgrunnlag for min undersøkelse. Det har derfor vært nødvendig å gå utenfor det kunstdidaktiske forskningsfeltet. Jeg har derfor sett på forskning som utgjør en kombinasjon av studier som ser på lærere i Kunst og håndverk, lærers sosiale utfall av å delta i fellesskap og studier som ser på nettbasertefellesskap blant lærere.

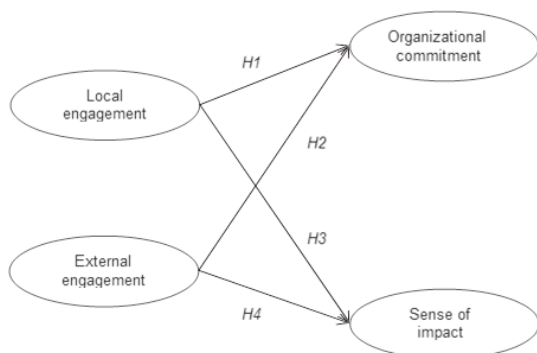
Felleskap mellom Kunst og håndverklærere

Våren 2016 leverte Irene Brodshaug sin masteravhandling hvor hun skrev om innhold, organisering og nytteverdi av faggrupper for Kunst og håndverklærere (Brodshaug, 2016).

-Da jeg var ny som lærer var jeg den eneste som underviste i Kunst og håndverk, og følte derfor et sterkt behov for samarbeid. Da jeg fikk tilbud om å bli med i faggruppa fikk jeg en helt ny hverdag forteller Brodshaug i intervju med FORM (Johansson & Omtveit, 2016). Undersøkelsen hennes gikk ut på kartlegge to ulike faggruppers innhold gjennom et undervisningsår, hvor Brodshaug selv var leder av den ene faggruppen. I avhandlingen argumenterte hun for at dersom organiseringen av faggrupper gjøres på «skikkelig måte», og med et kritisk blikk, kan faggrupper for kunst og håndverklærere bidra til å styrke fagfeltet, og ta tak i grunnlagsproblematikk som utfordringer knyttet til vurdering, anerkjennelse og manglende kompetanse. Brodshaug ser det som vesentlig at faggruppene har en koordinator med erfaring, kompetanse og hevet blikk for å kunne systematisere enkeltpersoners kunnskap og vilje til å utvikle profesjonen og en koordinator (Brodshaug, 2016 s.88).

Lærere i ulike fagfellesskap

En finsk studie fra 2014 så på hvilke sosiale utfall lærere hadde ved å engasjere seg i profesjonelle fellesskap (Hjertø, Paulsen & Tihveräinen, 2014). Studien, som ble gjort blant 246 lærere på

2. Modell av ulike variabler fra undersøkelse

barneskoletrinnet så på lærernes deltakelse i to ulike profesjonelle læringsfellesskap. De ulike fellesskapene besto av kollegaer fra arbeidsplassen, og et annet større eksternt fagfellesskap utenfor arbeidsplassen, kategorisert som *lokale* og *eksterne engasjement*. I begge fellesskapene samarbeidet lærerne tett med kollegaer som de delte fag og undervisningstrinn med. I studien ble det lagt særlig vekt på graden av lærernes *organisasjonsforpliktelse*¹ og *følelse av innflytelse*² lærerne opplevde ved engasjement i de ulike fellesskapene. *Organisasjonsforpliktelse* ble i undersøkelsen definert som lojalitet ovenfor skolen som en arbeidsorganisasjon, og hvorvidt de følte mer ansvar

¹ Hjertøs oversettelse av organizational commitment

² Hjertøs oversettelse av sense of impact.

og lojalitet med tanke på skolens mål og satsningsområder (Mowday et al., 1982). I studien tilsvarte *Følelse av innflytelse* lærerens tro på egne evner for å få ting gjort, deres innflytelse på kollegaer og tro på at egen innvirkning har stor effekt for elevenes læring. Funnene viste at engasjement i lokale fagfellesskap med kollegaer fra samme arbeidsplass hadde en positiv effekt på lærernes *organisasjonsforpliktelse* og knyttet lærerne nærmere skolen de hadde som sin arbeidsplass. Deltakelse i de eksterne fagfellesskapene gav på sin side en større positiv effekt i lærernes *følelse av innflytelse*. I disse praksisfellesskapene var det et nærere bånd mellom deltagerne på bakgrunn av deres felles engasjement innenfor et fag, noe som ble sett i sammenheng med at de opplevde å få større anerkjennelse knyttet til egen praksis. Studien indikerte at deltakelse i de eksterne fagfellesskapene bidro til økt tro på egen påvirkningsevne ovenfor elevenes læring, som igjen vil kunne gi en positiv effekt på deres egen arbeidsinnsats i klasserommet (Hjertø, et. al, 2014). Studien viste at de tette samarbeidene gav mer tilhørighet ovenfor lærerne, som igjen gjorde at de kjente mer på ansvaret til å bidra til fellesskapet. Et viktig budskap for studien var derfor også å oppfordre skoleledere til å tilrettelegge for at lærere skal kunne delta i både lokale og nasjonale læremiljøer (Hjertø, et. al, 2014).

Nettbaserte fagfellesskap: selvgenererende arenaer for deling av kunnskap og følelser

En australsk studie fra 2009 hadde som hensikt å undersøke hvordan nettbaserte fellesskap kan være en medvirkende faktor for læreres profesjonelle utvikling (Duncan- Howell, 2009). Studien henviser til tidligere forskning som indikerer at etablerte fagutviklingsprogram for lærere fokuserer for mye på teorirettet kunnskap, med det resultat at mange lærerne opplever fagutviklingsprogrammene som lite relevante for deres hverdag. Undersøkelsen i studien besto av en spørreundersøkelse som ble utført blant tre ulike nettbaserte fagfellesskap for lærere; et lokalt, et nasjonalt og et internasjonalt. I spørreundersøkelsen ble lærerne spurt om deres refleksjoner og aktivitet rundt profesjonsutvikling, samt deres bruk av nettbaserte fagforum i løpet av de siste tolv månedene. Nedenfor er det listet opp hvilke grunner lærerne oppgav som mest betydningsfulle å jobbe med når det gjaldt deres profesjonelle utvikling:

1. *Positive change to teaching practice*
2. *An improvement in student learning*
3. *Obtaining new skills or knowledge*
4. *Creating a supportive learning environment within the workplace*

5. *Solving problems encountered in the classroom*
6. *Updating theoretical knowledge*
7. *Forging closer bonds with colleagues*
8. *Increasing teacher motivation and enthusiasm*

Høyest på tabellen var profesjonell utvikling som innebar ny innsikt som kunne gi en positiv endring til deres egen lærerpraksis og samtidig forbedre elevenes læring. Svarene fra lærerne ble sammenlignet med deres aktivitet på de ulike nettbaserte fellesskapene. Funn fra studien viste at deltakelse i nettbaserte fellesskap kan utgjøre en betydelig del av den profesjonelle utviklingen for lærere som bruker det aktivt (Duncan-Howell, 2009). Lærernes grunner for å bruke de nettbaserte fagfellesskapene var sammenfallende med deres mål om profesjonell utvikling ellers. I hovedsak oppga lærerne at nettfellesskapene gav dem mulighet til å utforske hvilke praktiske klasseromstrategier som var relevant for dem selv. Dette kunne være nye arbeidsmetoder eller opplegg innenfor et fagspesifikt område. Den andre hovedårsaken for deltakelse omhandlet emosjonell støtte i form av bekreftelse følelse av varme og et fellesskap.

I undersøkelsen svarte lærerne også på hvordan de fikk benyttet seg av at faglige fellesskapet var på en nettbasert arena. Den største fordelen lærerne anga, var at de hadde med egen disponering av tid og aktivitet på forumene. Dette gikk blant annet på at det ikke er noen krav om deltakelse fra medlemmene på slike nettfellesskap. Siden alt innhold var tilgjengelig på nett, var det opp til den enkelte lærer å bestemme når man ville bruke tid på forumene. Det som motiverte lærerne til aktivitet var avhengig av hvilket tema som ble diskutert. På den måten følte lærerne at de fikk god utnyttelse av nettforumene. De kunne benytte seg av det når de selv ønsket og følte et behov for det. Lærerne oppgav også fordelen med å få raske svar på spørsmål som var aktuelt for dem der og da.

Til sammen utgjorde dette at nettfellesskapene opplevdes som en arena hvor lærerne i stor grad disponerte og styrte sin egen profesjonsutvikling. Dette ble sett som hovedgrunnen til at hele 86,7% av de spurte oppgav at de opplevde det som meningsfullt å delta i et nettforum, noe som trekkes frem som et av hovedfunnene i studien. I gjennomsnitt brukte lærerne som deltok i studien mellom 1-3 timer i uken på ulike fagfellesskapene, noe som tilsvarte 60-80 timer i løpet av et år. Dette utgjorde en betydelig del av den samlede tiden de anslo at gikk til profesjonell utvikling i løpet av et skoleår. Muligheten for å være i profesjonell kontakt med kollegaer utenfor arbeidsplassen følte at det gav dem mer innsikt i form av erfaringer og et større fellesskap (Duncan- Howell, 2009).

Deling av kunnskap og personlige opplevelser og erfaringer ble oppgitt som hovedkategoriene for bruken

av de nettbaserte fellesskapene. En amerikansk studie fra 2009 brukte disse hovedkategoriene som utgangspunkt for å ytterligere forklare hvorfor lærere ønsker å delta i nettbaserte fagfellesskap (Jung Won & Brush, 2009). Gjennom å studere tre ulike nettbaserte fagfellesskap for lærere, intervjuet 23 lærere om deres bruk og refleksjoner i de ulike fagfellesskapene og analyserte av over 2000 innlegg. Resultatet fra studien indikerer fem grunner som utdyper hvorfor lærere vil delta i nettbaserte fellesskap:

1) (*sharing emotions*) Studien la til grunne at læreryrket er et følelsesmessig krevende yrke, og lærerne derfor hadde et behov for å dele erfaringer og historier med likesinnede. Nettarenaene var et sted for å gi utløp for både positive og utfordrende situasjoner knyttet til læreryrke. Lærerne opplevde å få støttende tilbakemeldinger av de andre medlemmene i form av empati og løsningsforslag. Deltagerne valgte selv om de ønsket å være anonyme eller ikke. Dette bidro til at arenaen kjentes trygg ut for deltakerne som gav dem rom for å kunne diskutere fritt og åpent. På den måten slapp de å bekymre seg over at de andre medlemmene var dømmende ovenfor spørsmål som ble stilt og personer som stilte de.

2) (*utilizing the advantages of online environments*) Lærerne følte en større frihet til å diskutere og ta opp problematikk med andre lærere utenfor arbeidsplassen. På den måten opplevdes nettfellesskapene det som lavterskel å komme med spørsmål, uten at de måtte bekymre seg for hvordan de ble oppfattet av de nærmeste lærerkollegiene på arbeidsplassen. Det gav også innsikt i å se hvordan andre skoler løste utfordringer.

3) (*combating teacher isolation*)- Flere lærere oppga at de opplevde mangel på kollegaer på arbeidsplassen som delte interesse og fagkunnskap om samme tema som dere selv. Deltagelse handler derfor om å komme i kontakt med mennesker som deler de samme interessene og engasjementet som en selv har.

4) (*Exploring ideas, and...*) Nettarenaene var en måte for lærerne å få et innblikk i ulike typer for undervisningsmetoder og opplegg. Lærerne var ofte på utkikk etter å finne løsninger til deres situasjon og spesifikke opplegg. Det ble sett på som en fordel å få et innblikk i hvilke undervisningsopplegg som andre har hatt gode erfaringer med. Det gjorde at de selv kunne dele erfaringer med lignende opplegg. På den måten bidro deltakelse til mer refleksjon og videreutvikling av egne opplegg.

5) (*Experiencing a sense of camaraderie*): Tilhørighet ovenfor et fellesskap. Møte med andre som forstår deg, opplever lignende situasjoner. På den måten opplevde det at deltagelsen gav dem en slags felles identitet.

Studien la til at selv om disse fem ulike årsakene vil kunne gå over i hverandre må hver enkelt bli

forstått separat for å forstå helheten av hvilke grunner som ligger bak deltakelse. Studien konkluderte med at når man skal utarbeide profesjonelle fellesskap for lærere bør mer av vekten ligge på lærerens emosjonelle deling og et fokus på å øke lærernes anerkjennelse rundt egen praksis. Studien foreslår også at skoler og skoleledere i større grad bør fatte interesse for å benytte seg av innholdet som finnes på disse arenaene for å imøtekomme lærerens behov og ønsker når det gjelder utvikling av utdanningsprogram (Jung Won & Brush, 2009).

4. Metode/Forskningsstrategi

Jeg har sett for meg bildet av å tråkke opp en ny tursti som en slags metafor for hvordan forholde seg til forskningsmetode. Gode og tydelige oppmerkinger langs veien frem til målet er en forutsetning som gjør det mulig for andre å gå den samme stien, enten for å forlenge eller teste turstien. Mye av det samme gjelder for forskningsmetode. Forskning forutsetter åpenhet om hvordan man har jobbet og kommet frem til funn. Målet for de neste to kapitlene er nettopp å synliggjøre for hvordan jeg har jobbet med å innhente og behandle empiri i løpet av forskningsprosessen. Da jeg har hatt en utforskende tilnærming til empirien, er det særlig viktig å redegjøre for hvordan jeg har jobbet (Andersen, 2013). Jeg har hatt en kvalitativ tilnærming til undersøkelsen hvor jeg har brukt casestudie og intervju som metode. I det kommende kapittelet vil jeg drøfte erfaringene av å jobbe med de ulike metodene.

Sosialkonstruktivisme

Det vitenskapelige synet er et grunnleggende elementet innenfor forskning, og forklarer hvilke prinsipper man forstår produksjonen av ny kunnskap ut ifra, samt legger føringer for hvordan man går frem for å innhente ny kunnskap. Det sosialkonstruktivistiske perspektivet tar utgangspunkt i at menneskets oppfattelse av virkeligheten skapes gjennom samhandling og sosial interaksjon. Sannheten er derfor ikke noe objektivt i verden eller i oss, det er noe som skapes gjennom samhandlingen med våre interaksjoner (Sköldberg&Alvesson,2007). I følge et sosialkonstruktivistisk perspektiv er omgivelsene våre institusjonalisert, det vil si satt i system og kategorier som er førende for hvordan man oppfatter omgivelsene. Dette tilsier at våre oppfatninger av omgivelsene endres fra kultur, miljø og tid. Hva som oppfattes som meningsfullt vil derfor være i kontinuerlig forhandlingsprosess mellom mennesker ut ifra deres tolkning av verden. Forskningens oppgave er å avdekke og analysere under hvilke betingelser disse kategoriene eksisterer. Måten man gjør dette på, er å ta i bruk ideer og teoriene som er skapt av menneske, for å øke forståelsen av et fenomen. Dette kan beskrive hvordan jeg i denne avhandlingen bruker teori og tidligere studier til å kategorisere og forklare deltagelse i gruppene på Facebook. Dette betyr også at måten jeg forstår fellesskapet på kan være av ulik betydning for den enkelte deltaker, noe som er i tråd med Wengers syn på deltakelse i ulike fellesskap.

Blandet metode

Blandet metode går ut på at man har hatt ulike tilnærminger til hvordan man har innhentet data for å belyse det samme forskningsspørsmålet. Det kan hjelpe med å få en utfyllende forståelse og presentasjon for det man undersøker (Andreassen, 2010).

For å kunne si noe om hvordan fellesskapet kan knyttes til lærernes arbeid som Kunst og håndverklærere, ville jeg se på hva slags innhold det var på gruppene. I tillegg til å gi meg mer empiri å drøfte ut ifra, gav det meg mulighet til å finne et utvalg å intervju. Etter som gruppene har svært høye medlemstall var det en måte å finne et utvalg som hadde vært nylig aktive. Dette var bakgrunnen for å velge et casestudie som et utgangspunkt for den videre undersøkelsen. For å få en bedre innsikt i hvordan gruppene brukes, og hvordan de som benytter seg av de opplever gruppene ønsket jeg også å bruke intervju som metode for å innhente empiri.

Kvalitativ tilnærming

Jeg har gjort min undersøkelse rundt bruk og innhold i Facebookgrupper som er for lærere i Kunst og håndverk. I motsetning til kvantitativ forskning hvor man er ute etter å finne noe generelt ved mange, er man i kvalitativ forskning opptatt av å gå i dybden blant et lite utvalg for bedre innsikt og forståelse av et fenomen (Grimen, 2004). I den kvalitative tilnærmingen til et forskningsspørsmål søker man etter å utvikle en forståelse for hvordan situasjoner og fenomen i personers virkelighet oppleves og tolkes (Dalland, 2012). Forskningen består av både forskerens og deltakerens perspektiver og erfaringer som brukes for å tolke og forstå sammenhenger i komplekse sosiale og kulturelle helheter. På den måten er det i tråd med det sosialkonstruktivistiske synet på ny kunnskap hvor man utforske meningsinnholdet i sosiale fenomener, slik det oppleves for de involverte. I det ligger det at man tar høyde for at resultatet kunne vært annerledes dersom det var en annen som skrev denne avhandlingen. Målet er derfor å finne ut noe om hva innhold og bruk kan bidra til å belyse med tanke på Kunst og håndverklærernes arbeid.

En vanlig kritikk av kvalitativ forskning går ut på at det er umulig å generalisere da undersøkelsene ofte er for spesifikke og subjektive. Få, i intensive studier, kan likevel være utfyllende bidrag dersom man ser det i lys av en større helhet. På den måten kan disse studiene være velegnet å anvende på områder hvor det finnes lite forskningsbasert kunnskap fra før (Grimen, 2004). Med utgangspunkt i Stakes (1994) ulike former for generalisering skriver Kvale om analytisk generalisering. Dette handler om at man overveier i hvilken grad resultatet av en undersøkelse kan anvendes på situasjoner som ligner, basert på felles kvaliteter. Ofte er vurderingen basert på en analyse av likhet og forskjeller mellom situasjonene, og grad av relevans og beskrivelsespresisjon. Analytisk generaliseringens muligheter gjelder ikke for enkeltindividers handling, men brukes for å se hovedtendenser på generelt nivå innenfor en større befolkningsgruppe (Kvale & Brinkmann, 2015). Selv om min undersøkelse begrenser seg til medlemmenes opplevelse og bruk i Facebookgruppene over en gitt tid, tenker jeg at det kan være et bidrag som forteller noe om hva lærere i Kunst og håndverk bruker nettbaserte fellesskap til.

Forforståelse

I kvalitative studier utgjør forskerens tolkninger og refleksjoner en betydelig del av studiene. Det innebærer imidlertid en fare for at egne fordommer og verdisyn bevisst eller ubevisst legges til grunn. Det krever en åpenhet fra forskerrollen hvor man beskriver hvilke holdninger og tanker man som forsker har med seg når de går i gang med undersøkelsen. Dette er i tråd med en

grunnleggende konstruktivistisk tanke om at man konstruerer en historie ut ifra sitt eget perspektiv. Samme undersøkelse vil alltid kunne ha et annet resultat dersom den ble utført av noen andre med en annen bakgrunn. Dette er i tråd med det sosialkonstruktivistiske synet (Hansen & Sehested, 2011 s.11). På bakgrunn av dette vil jeg derfor redegjøre for hvilke erfaringer og refleksjoner jeg har hatt til undersøkelsen for å synliggjøre mitt eget ståsted.

Blant min omgangskrets har jeg sett at det er flere grupper som har dukket opp på Facebook som har med Kunst og håndverksfaget ute i skolen å gjøre, og som i større grad henvender seg til lærere som underviser i skolen, og som er tilsvarende de jeg har sett på i undersøkelsen. På grunn av min interesse for faget, og mitt fremtidige læreryrke i skolen har jeg derfor blitt medlem i flere av disse gruppene. De to siste årene på masterstudiet har båret preg av mange engasjerte diskusjoner om hvilke faktorer som kan bidra til å styrke faget i utdannings situasjonen. Også gruppene på Facebook har vært tema for disse samtalene. Ut ifra samtalene har både medstudenter og meg selv hatt et inntrykk av at disse arenaene ikke er spesielt seriøse i den forstand at det er lite faglighet innad i disse gruppene, samt at de som benytter seg av gruppene først og fremst er på jakt etter å fylle vikartimen de skal ha i faget med et fint produkt. Framfor å være en arena som fremmer fagets mulighet for dybdelæring, har synet på gruppene vært at de er en arena som fremmer trivielle og lettvinde opplegg som krever bidrar til å bygge opp under holdninger om at fagkompetanse hos lærere i faget ikke er nødvendig. Alle de som benytter seg av gruppene uten å legge igjen noen digitale spor, og er en del av *kikkerne* hadde vært en umulig oppgave for meg å skulle kartlegge. Poenget mitt her, er at det har bidratt til at min forforståelse har gått ut på at disse gruppene i hovedsak ikke er en arena for lærere med utdanning i faget, men heller for de uten. Mitt utgangspunkt er likevel et utenforperspektiv til undersøkelsesfeltet. Som student har jeg observert gruppene utenfra og i liten grad vært aktiv i dem selv i form av å poste innlegg, noe som er knyttet til min forforståelse. I mindre grad har jeg sett mulighetene det har for å være et fellesskap for de som bruker det.

Forskning på nett og personvern

Selv om folk legger ut ting på internett og det er i utgangspunktet en åpen arena de aller fleste har tilgang til, er det ikke fritt fram for å bruke datamateriale som er innhentet fra nett. Siden det er blitt mer aktuelt de siste årene å hente empiri i forskning fra internett har Norsk senter for forskningsdata (NSD) utarbeidet generelle retningslinjer for forskning på internett. Forskning på internett forutsetter at man er særlig nøyaktig med hva som publiseres med tanke på deltakere som inngår i studien. Dette har med personvern og samtykke av deltakere i studier som er et strengt krav i all forskning. På hjemmesidene til De nasjonale forskningsetiske komiteene

(NESH)³ kan man lese om hvilke forhåndsregler man må ta høyde for dersom man vil innhente empiri fra internett

Individer som publiserer informasjon på internett selv kan ha en forståelse av at informasjon er privat, selv om den teknisk sett er offentlig tilgjengelig. Andre kan være innforstått med at informasjonen er offentlig, men samtidig ha sterke reserver mot at informasjonen blir brukt av andre i nye sammenhenger og kontekster, slik som forskning (NESH; 2016).

Direkte gjengivelse av innhold i form av innlegg og kommentarer på Facebook som kan knyttes til en privat bruker vil kreve eksplisitt samtykke fra den det gjelder. Dette la føringer for hvordan jeg jobbet for å finne en måte å bruke data fra gruppene på, samtidig som det ikke skulle gå på bekostning av retningslinjer for personvern og samtykke. Facebook er en arena hvor man i all hovedsak poster innlegg med sin private profil, og direkte gjengivelse av innlegg ville derfor ha krevd at informert samtykke fra samtlige det gjaldt, noe som ville vært altfor omfattende med tanke på antall medlemmer i gruppene.

Jeg valgte å registrere aktivitet på gruppene ved hjelp av å sette opp ulike kategorier med forskjellige variabler. På den måten er det ingen personopplysninger som blir lagret med informasjonen, og innleggene kan ikke knyttes til personene de tilhører. Kategoriseringen foregikk manuelt med penn og skjema som gjorde at jeg ikke hadde behov for å lagre datamaterialet på min maskin. Undersøkelsen ble innmeldt og godkjent av NSD, Norsk senter for forskningsdata. I deres prosjektvurdering (vedlegg 1) anbefalte de ...*å legge ut et slags informasjonsskriv på Facebookgruppen med informasjon om prosjektet og hvilke opplysninger som registreres.* Jeg valgte likevel ikke å gjøre dette. En årsak var at jeg ikke ønsket å forstyrre den naturlige aktiviteten som forekom i gruppene i løpet av tiden jeg gjorde registreringer. Den andre årsaken hadde med personvern å gjøre. Slik jeg så det, ville det i et informasjonsskriv på siden, vært hensiktsmessig å nevne for hvilken periode jeg har gjort registreringer slik at de som har postet innenfor perioden kunne velge å trekke seg. Da hadde jeg samtidig gjort det tilgjengelig for alle medlemmer i gruppen, og de som leser oppgaven hvilket innhold som er brukt i analysen. Jeg er åpen om hvilke grupper jeg har sett på. Dataen som inngår i studien er likevel anonymisert med tanke på innenfor hvilket tidsrom, som kun jeg og min veileder har visst om. Skriftlig samtykke fra intervjupersonene er innhentet, og detaljer rundt deres anonymitet er beskrevet og blitt signert på (se vedlegg 2 og 3). Med tanke på intervjuene som er gjort med administratorene i de ulike gruppene er det her blitt signert på at de vil kunne bli gjenkjent i publikasjonen (se vedlegg 2).

³ Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora

Casestudier

Case er et omfattende begrep, og varierer i betydningen mellom å være en metodisk tilnærming, synonymt med datakategori teoretiske eller historiske kategorier (Andersen, 2013). I denne avhandlingen velger jeg å bruke begrepet som det førstnevnte; en metodisk tilnærming til undersøkelsen jeg har gjennomført. Robert K. Yin har hatt stor innflytelse på å definere metoden og jeg har valgt å bruke hans beskrivelse av case som empiriske undersøkelser som omhandler *(...)investigating a contemporary phenomenon within its real-life context; when the boundaries between phenomenon and context are not clearly evident, and in which multiple sources of evidence are used* (Yin, 2012 s.4). Dette gjør casestudier til et velegnet forskningsopplegg hvor forskningsspørsmålet dreier seg om *hvordan* og *hvorfor*.

Metoden kan også brukes for analyse av hendelser, diskurser, organisasjoner eller ta for seg hvordan fenomen i samtiden fungerer. Disse beskrivelsene var nærliggende både når det gjaldt formuleringen av problemstillingen min, og med tanke på undersøkelsesfeltet jeg skulle se på, hvor produksjonen av empiri er noe jeg som forsker ikke har hatt noe påvirkning på. Casestudier kan ses på som en svært allsidig tilnærming hva angår metode og gjennomføring. Det er heller ingen vitenskapelig tradisjon den eksplisitt tilhører eller uttalt enighet om hvilke forskningsstrategier som er best egnet (Andersen, 2013). Av denne grunn blir casestudier ofte kritisert for å mangle nøyaktighet, og for å være et utilstrekkelig grunnlag for vitenskapelig generalisering (Yin, 2012). For å øke relabiliteten i forskning hvor man bruker case som metode er det derfor helt nødvendig og avgjørende å kunne knytte sin undersøkelse opp mot en bredere kontekst slik at det kan brukes som forskningsgrunnlag. Casestudier stiller høye krav til systematikk og prosedyrefølgning ved alle stadier i analyseprosessen. Gjennom overbevisende dokumentasjon av fremgangsmåte, datagenerering og analyse kan relabiliteten på den måten etableres (Andersen, 2013). I fortolkende casestudier bruker man denne modellen for å forklare det nye og unike ved hjelp av etablerte begrep og teorier. Slik er analytisk konteksten avgjørende grunnlag for å bruke casestudier som forklaringer på et fenomen. Dette ser jeg i sammenheng med det sosialkonstruktivistiske prinsippet jeg har brukt i avhandlingen hvor man bygger sin forståelse ut ifra støttende midler forstått som teorier og tidligere studier.

Fleksibiliteten rundt bruk og forskningsstrategi i arbeidet med case har gitt meg muligheten til å jobbe med empirien på en åpen og utforskende måte. Jeg kjente likevel fort at det var viktig å imøtekomme kravet om å danne tydelige rammer for undersøkelsen som synliggjør konteksten for undersøkelsesfeltet. Både for hvordan jeg kunne legge opp rammene for hvordan undersøkelsen skulle utføres, og hvordan jeg har skullet gå frem underveis og fått løst utfordringene jeg har møtt på. Derfor er det også lagt stor vekt på hvordan jeg har utarbeidet undersøkelsen. Systematisk fremgang har vært vesentlig for å vise hvordan jeg har kommet frem

til utvalg og resultater. Denne delen av avhandlingen og tidligere studier av nettbaserte fellesskap er derfor en sentral del av denne avhandlingen. En del av dette arbeidet gikk ut på å forstå undersøkelsen i kontekst av undersøkelsesfeltet, som er Facebook som nettsamfunn som har gitt flere føringer for hvordan undersøkelsen ville arte seg. Siden kommunikasjonsformen er annen sammenlignet med møter mellom ansikt til ansikt, må den derfor forstås deretter. Dette er i tråd med en sosialkonstruktivistisk tanke om at forståelsen for fenomenet skjer ut ifra omgivelsene konteksten. I dette tilfelle blir det internett og Facebook. Trinnvis gikk jeg frem for å finne teori og studier som kunne redegjøre for valgene jeg har tatt. Dette hjalp meg med å legge en plan for hvordan jeg kunne sortere innholdet i gruppene, samt å finne hvilke teorier det var aktuelt å drøfte det opp mot.

Casestudiet i gruppene var i utgangspunktet ment som en del av undersøkelsen som skulle fungere som en introduksjon til leserne på tematikken jeg skrev om i. En noe utilsiktet faktor med å jobbe med casestudier har vært utbytte jeg selv har hatt av å jobbe med metoden. Ved å bruke casestudie har jeg kanskje gjort en grundigere forundersøkelse enn om jeg hadde valgt en metode med tydeligere forskningsstrategier. Dette kan ha gitt meg en bredere kjennskap til, og forståelse om, temaet jeg skrevet om, og bidratt med refleksjoner underveis.

Casestudiets begrensinger/avgrensing

Empiren ble innhentet innenfor en tidsramme på fire uker. I en gruppe som er to år gammel, utgjør fire uker litt over 4% av den totale tiden. Gruppene er en arena på nett hvor innholdet stadig skifter og fornyes. Det vil derfor være vanskelig å kunne trekke noen generelle slutninger ut ifra innholdet som jeg har brukt i denne avhandlingen. Selv om jeg brukte lignende studier for å utarbeide variablene på gruppene og kategoriseringen av innleggene, utgjør resultatet funn fra kun et enkeltstående casestudium basert på mine registreringer. Selv om jeg har vært medlem av de ulike gruppene både før og etter jeg utførte casestudiet, og har sett at det er mye av det samme innholdet som gjentas, er det kun innholdet innenfor de fire ukene jeg har sett på som jeg kan gjøre rede for som empiri. Dette beskriver de prinsipielle utfordringene ved casestudier, hvor forsker verken kan kontrollere undersøkessituasjonen eller gjenta undersøkelser under nøyaktig samme betingelser (Andersen, 2013). En undersøkelses validitet handler om muligheten for etterprøvbarehet. Deltakernes anonymitet har vært viktig å ivareta, så det vil ikke være mulig å gjøre nøyaktig den samme undersøkelsen da tidsrommet er anonymisert. Likevel er variablene og kategoriene utarbeidet til undersøkelsen tilgjengelig for etterprøving, og kan anvendes innenfor lignende tidsrom og type grupper. At jeg valgte å se på tre ulike grupper gav mulighet for

sammenligning. Det gjorde også at variablene og kategoriene jeg jobbet med var tilpasset til å passe i tre ulike grupper som kan bidra til at det er en større mulighet for at de kan overføres til å gjelde for andre grupper enn hvis jeg bare hadde sett på en gruppe.

Intervju

For å få innsikt i medlemmenes refleksjoner og beskrivelse av bruk av gruppene på Facebook brukte jeg intervju som supplerende metode til case for innhenting av data. Intervju handler ofte om å innhente historier som kan bringe frem nye perspektiv inn i en drøfting og gi en bredere forståelse av et tema. Det kan bidra til å gi innsikt i personers opplevelser, meninger, vurdering, argumenter, samt beslutninger de har hatt i møte med tematikken som er gjenstand for studiet. I kvalitativ forskning er det vanligst å bruke en semistrukturert intervjuguide hvor det fokuseres på tema, framfor konkrete spørsmål. (Kvale & Brinkman,2015). Det var noe jeg benyttet meg av i de intervjuene hvor jeg møtte personene som jeg tenkte kunne gi et mer åpent form for intervju som kunne få fram opplevelser og erfaringer intervjupersonene hadde med gruppene som jeg selv ikke hadde tenkt på forhånd. I boken *Det kvalitative forskningsintervju* (Kvale & Brinkman,2015) blir intervjuet sammenlignet med et godt utført håndverk. Et vellykket intervju forutsetter at intervjuer har god kjennskap til tematikken og stiller de riktige oppfølgingsspørsmålene som gjør at man får frem de detaljerte og deskriptive fortellingene intervjupersonene sitter med.

Omgivelsene, i form av tid og sted, for intervjusituasjonen kan også være utslagsgivende for hvordan intervjusituasjonen utarter seg. Det var noe jeg selv kjente på, da jeg møtte de tre intervjupersonene i ganske ulike omgivelser; over Skype, på arbeidsplassen og hjemme hos intervjupersonen. I intervjuet som ble gjort på Skype opplevde jeg at man over skjerm mister en del av den mellommenneskelige relasjonen som jeg tror kunne bidratt til at det følte mer naturlig å stille oppfølgingsspørsmål som kunne gitt fylligere beskrivelse. Det kan også ses i sammenheng med at dette var mitt første forskningsintervju og en ny situasjon i forhold til rollen som intervjuer. Det andre intervjuet ble gjort hos intervjupersonens arbeidsplass. Her hadde vi begrenset med tid, ettersom intervjuet tok plass i en fritime. Her møtte jeg i tillegg på tekniske problemer med at lydopptakeren gikk tom for batteri mot slutten av intervjuet. Da jeg fikk hørt på opptaket senere kom det frem at like etter denne avsporingen skjedde ble refleksjonen intervjupersonen var i gang med brutt, og intervjuet ble avsluttet kort tid etter.

Det tredje intervjuet var hjemme hos intervjupersonen, som igjen var ganske annerledes enn de to foregående intervjuene. Dette intervjuet ble til sammenligning dobbelt så langt som de to andre, til tross for lik intervjuguide som utgangspunkt. Jeg opplevde at det å være hjemme hos intervjupersonen gav en uformell stemning. I tillegg var dette mitt tredje intervju, og jeg var

muligens blitt mer vant med rollen som intervjuer. Det kan også ses i sammenheng med at denne intervjupersonen var en jeg hadde møtt før, og at det også kan ha vært en faktor for at det var en mer uformell tone oss mellom. I tillegg til intervjuene jeg utførte, sendte jeg ut spørsmål til medlemmer av gruppene som ble besvart skriftlig via e-post. Denne empirien utgjorde svar fra seks ulike kunst og håndverkslærere og en gruppeadministrator. Disse to måtene å kommunisere med intervjupersonene var utslagsgivende for empirien jeg satt igjen med etter undersøkelsen var ferdig. I de skriftlige svarene var det stor variasjon i forhold til hvor mye de ulike besvarte. Generelt svarte de på e-post litt mindre utfyllende enn det jeg hadde håpet og gav meg i mindre grad utfyllende historier rundt deres erfaringer med gruppene enn det jeg hadde ønsket. Årsaken til det kan være flere. I intervjukommunikasjon over e-post er det mer tungvint å stille oppfølgingsspørsmål. I større grad kan det skje at intervjupersonene unnlater å fortelle historier fordi de tenker at det går utenfor tema, når det egentlig kan vise seg å være verdifull informasjon sett i sammenheng med resten av konteksten. Det er kanskje nettopp disse historiene som hadde vært mulig å bruke for å danne en sammenheng mellom arbeidssituasjonen deres og bruken av gruppene. Her kunne jeg nok med fordel vært bedre med å konkretisere og utforme spørsmål, for eksempel ved å oppfordre intervjupersonene til å dele sine refleksjoner/opplevelser. Når intervjuene skjer asynkront, er det i tillegg vanskelig å rette opp i eventuelle misforståelser som kan ha med hvordan svar eller spørsmålene formuleres. Til sammenligning med intervjuene som ble gjort gjennom personlig møte med intervjupersonene, ble det svært tydelig hvor mye av meningen som leses i det kroppslige hvor man mister muligheten til å tolke mening ut ifra toneleie, kroppsspråk og stemning (Kvale og Brinkman, 2015). I ettertid ser jeg at en måte jeg kunne løst disse utfordringene på var å forsøke å få til intervju over chat som alternativ intervjuform. Det ville løst flere av utfordringene jeg møtte på med tanke på oppfølgingsspørsmål, utfyllende svar og eventuelle oppklaringer. På en annen side var det også fordeler med å bruke en asynkron intervjuform. Det er mindre tidkrevende med tanke på at det ikke er avhengig av et møte som skal passe begge parter, og man får det ferdig transkribert av intervjuobjektet, og deres måte å formulere seg på. Samtidig kan det være positivt å ha gitt de man intervjuer tid til å tenke gjennom spørsmålene. Da denne empirien ikke var like utfyllende, har jeg valgt å utelukke flere av de jeg var i kontakt med.

Jeg tok kontakt med de aktuelle medlemmene ved å sende dem en direktemelding på Facebook til deres private innboks (se vedlegg 3). Da jeg tok kontakt med intervjupersonene, ønsket samtlige å få tilsendt spørsmål og besvare dem på mail. Grunnen for å foreslå svar via e-post var for å «ufarliggjøre» deltakelsen, og å gjøre det så lett og trygt for intervjupersonene å delta som mulig. Jeg var engstelig for at det skulle være vanskelig å rekruttere intervjupersoner til undersøkelsen

dersom jeg krevde at intervjuet måtte være i synkron kommunikasjon i form av Skype, telefon eller chat. Dette viste seg å være unødvendig bekymringer ettersom alle, med unntak av en jeg ikke mottok svar fra, var positive til å hjelpe til med undersøkelsen og ønsket å delta.

Utvalg intervjupersoner

For å finne aktuelle deltakere til et forskningsintervju kan man gjøre et strategisk utvalg hvor man søker etter intervjupersoner som har visse egenskaper, som blant annet kjennskap til temaet som gjør at det er mer sannsynlig at de kan bidra med refleksjoner og meninger (Dalland, 2012).

Utvalget kan bidra til å gi en variasjon og bredere mening til innholdet som utgjør empirien. Siden jeg tok utgangspunkt i et undersøkelsesfelt på nett gav det føringer i forhold til hvilket utvalg jeg hadde til «rådighet».

I min undersøkelse oppsøkte jeg medlemmer jeg så hadde vært aktive med spørsmål og tilbakemeldinger innenfor perioden jeg gjorde casestudien med mer enn ett innlegg. Et navnesøk innad i gruppen med de aktuelle viste ytterligere medlemmenes aktivitet på gruppen. På den måten kunne jeg vurdere om de aktuelle medlemmene kun hadde vært aktive innenfor tidsrammen av casestudiet, eller om de generelt hadde vært aktive over lengre tid. Min tanke var at jo mer innhold de hadde vært med å produsere og over lengre tid, jo mer sannsynlig var det at de hadde en bevissthet rundt bruken av gruppene og kunne gi svar på hvordan de bruker det. Det eneste kriteriet utover at de var aktive, var at de jobbet som lærere i Kunst og håndverk. Samtlige av intervjupersonene hadde høy formell kompetanse innenfor Kunst og håndverk som varierte fra 60-300 studiepoeng med tanke på at det ikke er et krav om formell relevant kompetanse for å undervise faget på barneskolen, mens det på ungdomsskoletrinnet er krav om 30 relevante studiepoeng for å undervise i faget (*Udir-3-2015*). Det var ikke et kriterium jeg satte til intervjupersonene. Selv om de ikke har svart på dette direkte, kan det antyde at de i hovedsak er lærere i Kunst og håndverk, og ikke andre fag. Det kan underbygge hvordan deltakelse til de som er aktive i denne gruppen er særlig knyttet til arbeidssituasjonen som Kunst og håndverkslærer. I ettertid ser jeg at dette kunne vært et kriterium jeg burde ha stilt til intervjupersonene, men som likevel går an å antyde ut ifra hvor mange trinn de oppgav at de underviste i. Det at alle hadde kompetanse innenfor faget og kan kategoriseres som *Skapere* innenfor et nettsamfunn er noe jeg ser i sammenheng med at svarene fra intervjupersonene i stor grad samsvarte med hverandre. I tillegg til å ta utgangspunkt i de aktive medlemmer innenfor casestudien jeg så på, gjorde jeg et strategisk utvalg ved å spørre en bekjent jeg har observert at noen ganger deltar i gruppene på Facebook tidligere. På den måten tenkte jeg det var mulig å få innblikk perspektiv på bruken av gruppene, og på den måten representert empiri som gir stemme til *Delerne* på disse gruppene.

Ofte kan intervjuene være av større verdi dersom man intervjuer såkalte «nøkkelpersoner» i den organisasjonen, miljøet eller gruppen mennesker som man studerer (Dalland,2012). I min undersøkelse kan dette tilsvare intervjuene med administratorene i de ulike gruppene. Bakgrunnen for å ville intervju de var for å høre hensikten bak å lage gruppene. På grunn av deres initiativ til å starte en gruppe så jeg for meg at de kunne ha flere refleksjoner rundt gruppens funksjon. Administratorenes svar er presentert i to ulike deler. Første del omhandler deres hensikt for å lage de ulike gruppene, og deres virksomhet i gruppene med tanke på deres rolle som administratorer. Deres erfaringer og bruk av gruppene ellers, vil bli lagt fram i intervjudelen sammen med de andre medlemmenes svar når det gjelder bruk av gruppene.

I utgangspunktet ønsket jeg deres deltakelse til den enkelte gruppe. Det viste seg å være utfordrende etter som medlemmene ikke nødvendigvis kun er medlemmer av en av gruppene, og derfor har svart mer generelt på deres bruk av gruppene. Da innhold og hensikt med gruppene viste seg å være av lignende karakter mener jeg at det ikke har vært en begrensing til deres refleksjoner, og at det har ikke vært nødvendig å knytte deres refleksjoner rundt bruk opp mot den enkelte gruppen.

Case- utvalg og fremgangsmåte

For å finne aktuelle grupper å bruke i undersøkelsen, måtte jeg først danne meg en oversikt over hvilke grupper som henvender seg til Kunst og håndverklærere. I og med at det finnes svært mange grupper der ute som henvender seg mot Kunst og håndverksfaget, var dette nyttig for å skille ut hvilke jeg hadde sett på. På Facebook kan man eliminere søkefunksjonen på grupper ved å søke med navn. Det var ikke nok å bare søke på «Kunst og håndverk». Jeg lagde derfor et skjema slik at jeg kunne gå systematisk gjennom de ulike gruppene. For hver av gruppene registrerte jeg ulike kriterier som kunne gjøre de aktuelle for undersøkelsen. I tillegg til at de skulle være rettet mot Kunst og håndverklærere satte jeg krav om at de hadde:

- medlemstall på over 1500 for å sikre anonymitet til medlemmene
- jevnlig aktivitet forstått som daglig innlegg og aktivitet

Dette var kriterier jeg så tidligere studier hadde brukt (Sandbo, 2015; Skjeflo,2015.)

I tabellen nedenfor vises det eksempel på hvordan jeg gikk frem for å finne de ulike gruppene. De tre gruppene jeg endte opp med var rettet mot Kunst og håndverksfaget, mot lærere og undervisning, og hadde medlemstall og aktivitet innad i gruppene som egnet seg for å kunne gjøre et casestudie. Ved å se på flere grupper fikk jeg et sammenligningsgrunnlag hvor jeg kunne se på eventuelle likheter og forskjeller mellom gruppene.

Tabell 1 Eksempel på skjema for utvalg av grupper til undersøkelse

Søkeord	«Kunst og håndverk»		
Navn på gruppe	Kunst og håndverk 1-4	Kunst og håndverk 1-7	Kunst og håndverk /design redesign
Åpen			X
Lukket	x	x	
Medlemstall	826	9346	262
Oppstart			
Søkeord	«Kunst og design»		
Navn på gruppe			
Åpen			
Lukket			
Medlemstall			

Gruppene jeg valgte å se på i caseundersøkelsen var *Kunst og håndverk fra 1-7*, *Kunst- og håndverksoppgaver* og *Kunst og Design i Skolen*. For å bevare anonymiteten til medlemmene er det ikke oppgitt andre opplysninger rundt tidsrammen, annet enn at det er fire uker som er brukt i undersøkelsen. Denne tidsrammen ble bestemt ut ifra en sammenligning med andre masteravhandlinger med lignende omfang og casestudieundersøkelser (Skjeflo,2015; Pettersen, 2015).

Skjema for innhold- utarbeide variabler

For å sortere aktiviteten i de ulike gruppene satte jeg opp variabler for å plassere de ulike innleggene som ble postet. Disse ble utarbeidet med mål om å kunne sammenligne innholdet i gruppene med hverandre og med tanke på tidligere studier om lærere og nettbaserte fellesskap (Hur & Brush, 2009). Her lå utfordringen i å få variablene til å bli presise og beskrivende, og samtidig så pass generelle at det ikke gikk på bekostning av medlemmenes anonymitet, eller det ordrette innholdet i de ulike innleggene. Innenfor hver av variablene delte jeg opp i ulike kategorier, for å beskrive hva slags type variabel det var. Mine egne erfaringer med å være medlem i lignende type grupper og innblikk i tidligere studier var nok til å utarbeide et førsteutkast med variabler.

Etter hvert som jeg startet med å se på empirien, fant jeg fort ut om kategoriene fungerte på innleggene som ble postet på gruppene, eller om jeg måtte justere eller legge til kategorier. Erfaringen jeg hadde gjort med å manuelt fylle ut tabellene for en systematisk registrering synes fungerte godt da jeg skulle finne utvalg av grupper å se på, jeg fortsatte derfor med dette da jeg skulle starte å registrere undersøkelsen. Utkrysning var i tillegg en fremgangsmåte som gjorde at

jeg ikke trengte å lagre dataempirien på noen annen digital måte, men kun gå gjennom tidsrommet på innleggene manuelt med skjemaene.

Av hensyn til medlemmenes anonymitet har jeg ikke sett på kommunikasjonen mellom medlemmene. Jeg ønsket likevel å ha muligheten til å fortelle noe om graden av tilbakemeldinger og respons de ulike innleggene mottok. Hvert enkelt innlegg ble derfor registrert med antall likerklipp og kommentarer innleggene fikk. Koden for hvert av innleggene som ble postet ble følgende:

x- innlegg

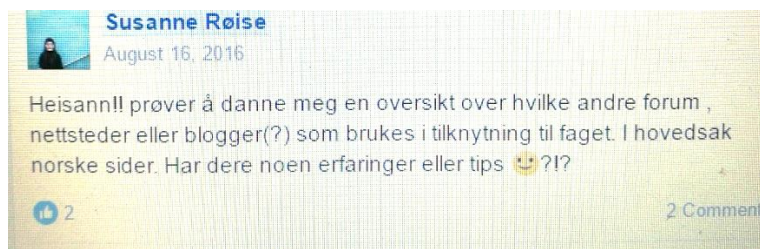
1/- antall kommentarer på innlegget

/1- antall likerklipp på innlegget

En funksjon som har kommet det siste året på Facebook gir medlemmer mulighet til å gi svar på den enkelte kommentaren som er lagt ut. Dette er for å unngå at alle medlemmene som har kommentert på en tråd skal få beskjed dersom noen andre også kommenterer i samme tråd. Disse svarene på kommentarer er ikke medberegnet under «kommentarer» i skjemaet.

Nedenfor vises den endelige tabellen som ble brukt til å registrere innlegg med de ulike variablene og kategoriene, samt et eksempel på et innlegg jeg selv har postet på en av gruppene for å illustrere hvordan det ble registrert:

Eksempel på innlegg som

Variabel 1 med kategorier

Spørsmål om:

Læremidler: bøker, nettsider ,blogg, opplevelser: X 2/2
Materialer og utstyr :
Opplegg i fagområde/tema:
Opplegg til spesifikt produkt/materiale :
Generelle opplegg i faget:
Kompetansemål/læreplaner:

Tilrettelagt undervisning:

Variabel 2 med kategorier:

Fra egen undervisning:

Kort tekst (3-5 setninger) med bilde av elevarbeider
Utfyllende tekst om opplegg/tilgang til oppgavetekst
Kun tekst
Kun bilde
Vurdering/ måloppnåelse

Variabel 3 med kategorier

Ide og inspirasjon:

Bilde og video
Blogg, nettside, Facebook-side
Kurs, videreutdanning og arrangement

Variabel 4 med kategorier

Deling fagutvikling

Kunstfagene i samfunnskontekst
Innhold og utvikling av kunstfag i skole (diskusjonsinnlegg, planer)
Diskusjonsinnlegg fra medlem

Variabel 5

Annet utenomfaglig

Variabel 5 tar for seg innlegg som oppdatering av grupper, stillingsannonser og innlegg kategorisert som utenomfaglig i denne undersøkelsen.

Om de sammenlagte resultater

Jeg har summert sammen antall kommentarer og likerklikk i hver av variablene. På den måten kan det gi et innblikk i hvilke type innlegg som i gjennomsnitt har fått mest tilbakemeldinger fra gruppemedlemmene. I resultatene har jeg brukt fargekoder for å markere de ulike resultatene av variablene. Dette er kun for å gjøre det visuelt tydeligere for leseren. Omregningen til prosent er for å bruke som sammenligningsgrunnlag mellom gruppene jeg har sett på.

5.Presentasjon av undersøkelse

Intervjupersoner

Det er til sammen presentert empiri fra seks stykker. Tre av disse intervjupersonene var administratorer i de ulike gruppene jeg brukte i casestudien. To av disse var medlemmer som ble forespurt om deltakelse på bakgrunn av deres aktivitet i perioden jeg så på. En var en bekjent fra tidligere som er medlem av gruppene og som jeg hadde observert at poster innlegg i denne type grupper. Alle intervjupersonene er blitt gitt et kodenavn i avhandlingen for å bevare anonymiteten til de det gjelder. Hvert av kodenavnene er satt sammen av en bokstav og et tall. Bokstaven er kode for deres bakgrunn for intervju (A- administrator M-medlem), mens nummeret er tilfeldig. Tabellen nedenfor viser en kort introduksjon av intervjupersonene jeg har vært i kontakt med i undersøkelsen, bakgrunn for intervju.

M1	Utdanning: Faglærer i Kunst og håndverk Undervisningstrinn: 5-7 trinn Undervisningserfaring: 1 ½ år	Intervjumøte, kategorisert som <i>Deler</i>
M2	Utdanning: Faglærer i Kunst og håndverk Undervisningstrinn: 8-10. trinn Undervisningserfaring: 10 år	Besvart spørsmål på epost, kategorisert som <i>Skaper</i>
M5	Utdanning: 60 stp Undervisningstrinn: 8-9 trinn Undervisningserfaring: 1 ½ år	Besvart spørsmål på epost, kategorisert som <i>Skaper</i>
A1	Utdanning: Allmennlærer og fagbrev som snekker Undervisningstrinn: 3-7.trinn Undervisningserfaring: 11 år	Intervju over Skype, kategorisert som <i>Skaper</i>
A2	Utdanning: Master fagdidaktikk kunst og design Undervisningstrinn: 8-10. trinn Undervisningserfaring: 3 år	Intervju møte, kategorisert som <i>Skaper</i>
A3	En av ti administratorer i gruppen. Svart på spørsmål tilknyttet hensikt og formål med gruppen. Gitt svar på vegne av Kunst og design i skolen som organisasjon, ikke besvart spørsmål angående egne erfaringer, utdanning og bruk av gruppen.	

Gruppe 1: *Kunst Og Håndverk fra 1-7 trinn*

Antall medlemmer: 8339 (12.10.16) 9231 (15.01.17) 9796 (30.3.17)

Oppstart: 2015

I *Kunst og håndverk fra 1-7 trinn* er det en kort beskrivelse av gruppens formål, som ikke legger mer føringer til innhold enn at det skal være «tips og ideer til Kunst-og håndverkstimen». A1 forteller at han lagde gruppen etter først å ha blitt introdusert for en annen gruppe på Facebook som tok for seg undervisningsopplegg, men som han opplevde som uoversiktlig å finne frem på ettersom det gjaldt undervisningsopplegg for flere fag. A1 ønsket derfor å lage en gruppe for faget han selv underviser i. På spørsmål om hva han tenker er gruppens viktigste funksjon forteller han at det ikke er noe mer avansert tanke bak gruppen enn å utveksle ideer, erfaringer og det å kunne hjelpe hverandre. Utover dette ønsker han ikke å legge seg opp i hva som blir lagt ut på gruppene. Så lenge det har en form for faglig relevans har han ingen formening hva innholdet skal være, og utdyper dette med å si at den faglige tilknytningen til det som blir lagt ut må lærerne selv ordne med. A1 forteller at medlemmene kan legge ut opplegg av det de har laget med instruksjoner i form av bilder, oppskrift og trinn hvor det er åpent for at andre medlemmer kan stille spørsmål dersom de har noe de lurer på. Han legger til at det også handler om hans egen interesse siden han har mye undervisning i faget, og at han derfor kanskje selv har noen ideer og løsninger som han ønsker å dele med medlemmene i gruppen.

Resultat sammenlagt *Kunst Og Håndverk fra 1-7.trinn*

Spørsmål om	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Læremidler: (bøker, nettsider, blogg, opplevelser)	3	14	10
Materialer og utstyr	7	27	8
Opplegg i fagområde/tema	7	42	16
Opplegg til spesifikt produkt/materiale	11	72	42
Generelle opplegg i faget	2	23	7
Kompetansemål/læreplaner	3	13	5
Tilrettelagt undervisning	0	0	0
Sammenlagt	33 = 30%	191	88
Fra egen undervisning	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Kort tekst (3-5 setninger) med bilde av elevarbeider	49	363	4072
Utfyllende tekst om undervisningsopplegg/ tilgang til oppgavetekst	3	1	63
Kun tekst			
Kun bilde			
Vurdering/måloppnåelse	1	3	95
Sammenlagt	53 =48%	367	4230
Ide og inspirasjon	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Bilde og video	13	76	771
Blogg, nettside, Fb-side	7	5	113
Kurs, videreutdanning og arrangement			
Sammenlagt	20 =18%	81	884
Fagutvikling	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Kunstfagene i samfunnskontekst			
Innhold og utvikling av kunstfag i skole (diskusjonsinnlegg, planer)	1	1	40
Diskusjonsinnlegg fra medlem			
Sammenlagt	1 =0,9%	1	40

Om innholdet fra casestudien

Variabelen «Fra egen undervisning» utgjør mer enn halvparten av alle innleggene gjennom de fire ukene. Den største kategorien innenfor denne variabelen er hvor medlemmer deler fra sin egen undervisning i faget i form av kort tekst og bilder av elevarbeider, som utgjør 44 % av sammenlagt innhold i gruppen. Disse innleggene mottok også mest tilbakemeldinger i form av både kommentarer og antall likerklipp. Sammenlignet er det få innlegg hvor det er lagt ut hele oppgavetekster innenfor denne variabelen. I løpet av perioden jeg så på var 33% av innleggene spørsmål angående undervisning i faget. De fleste spørsmålene etterspurte opplegg til spesifikke produkter eller materialer. De andre spørsmålene var i hovedsak om materialer og utstyr og opplegg til fagområder, og i mindre grad til kompetansemål og tilrettelagt undervisning.

Variabelen «Ide og inspirasjon» utgjorde 18% av innholdet, men var populære innlegg i form av likerklipp. Variabelen som har færrest innlegg er «Faglig utvikling», hvor det kun var postet et innlegg, som utgjør i underkant av 1% i løpet av de fire ukene jeg så på. Det er heller ikke mange tilbakemeldinger i form av kommentarer.

Gruppe 2 : *Kunst- og håndverksoppgaver*

Antall medlemmer 4332 (13.10.2016) 4630 (15.01.17)

Oppstart: 2013

Beskrivelsen av gruppen *Kunst- og håndverksoppgaver* tar for seg hvilke formål gruppen har, og hvilke retningslinjer det ønskes at medlemmene forholder seg til. Ut ifra beskrivelsen kan man lese at hovedfokusene med gruppen er å være en arena for deling av oppgaver. Det er oppført fem administratorer for gruppen hvor jeg har pratet med en av disse. A2 forteller at det ikke var hun selv som startet gruppen, men at hun ble administrator kort tid etter oppstart. Sammen med de andre administratorene ønsker hun at gruppen skal være en arena for Kunst og håndverkslærere å møte hverandre, en oppgavebank å snu seg til og et sted å hente inspirasjon til nye oppgaver, spesielt med tanke på nyutdannede. De ønsker også at gruppen kan være med å sette et faglig fokus på oppgavene som blir delt. Med det, refererer administratoren jeg har pratet med til problematikken om at det ofte er lærere som ikke har utdanning innen faget som underviser i faget. Hun har inntrykk av at disse medlemmene bruker gruppen for å finne noe å gjøre i faget og som kanskje ikke alltid nødvendigvis er så opptatt av kompetansemålene. Sammen med de andre administratorene prøver hun derfor å stille spørsmål som er knyttet til kompetansemål for å bidra til bevisstgjøre og heve det faglige fokuset innenfor faget, og utdyper det med at *(..)det er alltid et faglig grunnlag, man er kanskje bare ikke alltid bevisste på det.*

Resultat sammenlagt *Kunst- og håndverksoppgaver*

Spørsmål om	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Læremidler: (bøker, nettsider, blogg, opplevelser)	4	12	22
Materialer og utstyr	6	31	6
Opplegg i fagområde/tema	9	70	21
Opplegg til spesifikt produkt/materiale	11	102	73
Generelle opplegg i faget	3	16	2
Kompetansemål/læreplaner	3	10	4
Tilrettelagt undervisning	2	2	8
Sammenlagt	40 = 54%	243	136
Fra egen undervisning	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Kort tekst (3-8 setninger) med bilder av elevarbeider.	22	74	949
Utfyllende tekst om undervisningsopplegg/tilgang til oppgavetekst	4	17	62
Kun tekst			
Kun bilde			
Vurdering/måloppnåelse			
Sammenlagt	26 = 35,6%	91	1011
Ide og inspirasjon			
Bilde og video	2	2	39
Blogg, nettside, Facebookside	3	0	97
Kurs, videreutdanning og arrangement			
Sammenlagt	5 = 6,2%	2	136
Fagutvikling	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Kunstfagene i samfunnskontekst			
Innhold og utvikling av kunstfag i skole (diskusjonsinnlegg og planer)	2	6	76
Diskusjonsinnlegg fra medlem			
Sammenlagt	2 = 2,7%	6	76
Annet, utenomfaglig	1		

Om innholdet fra casestudien

I gruppen *Kunst- og håndverksoppgaver* var over halvparten av innleggene spørsmål angående undervisning i faget med 54 %. Spørsmålene var i hovedsak rettet mot «Opplegg i fagområde/ tema» og «Opplegg til spesifikke produkt/ materialer». Denne kategorien var i tillegg den som mottok mest tilbakemeldinger i form av kommentarer i gjennomsnitt per innlegg som ble postet, med over 9 kommentarer per innlegg. Variabelen «Fra egen undervisning» utgjør 35,6 %, hvor det er flest i kategorien «kort tekst med bilder av elevarbeider». Det er en noe større andel av innlegg som gav tilgang til hele oppgavetekster i denne gruppen. Variabelen «Ide og inspirasjon» utgjør en forholdsvis liten del med bare 6,2%. «Faglig utvikling» er variabelen med minst innlegg, hvor to av innleggene er under kategorien innhold og «Utvikling av kunstfag i skole» .

Gruppe 3: *Kunst og Design i Skolen*

Resultat sammenlagt

Medlemstall: 3379 (15.01.17)

Oppstart: 2010

Denne gruppen er tilknyttet interesseorganisasjonen Kunst og Design i Skolen, hvor beskrivelsen av gruppen redegjør for hva slags arbeid organisasjonen arbeider med. A3 sier at gruppen fungerer som en publiseringskanal for arbeidet organisasjonen jobber med, og at det i hovedsak innebærer informasjon om fagpolitisk arbeid som er tilknyttet tidsskriftet FORM, som blir gitt ut av organisasjonen. De ønsker at gruppen skal være en levende plattform for alle som har interesse av kunstfagene i et utdanningsperspektiv, og at Facebookgruppen er et diskusjonsforum hvor fagfolk og andre interesserte mer eller mindre ukritisk kan dele erfaringer, meninger inspirasjon og nyttige lenker. A3 skriver at administrasjonen i gruppen opplever at mange lærere synes terskelen for å bidra med debattinnlegg og ytringer i deres faste spalte i FORM er høy, og at Facebookgruppen derfor er et godt supplement hvor terskelen for å si sin mening er mye lavere. Alle nyheter og fagpolitiske som legges ut på Facebook i regi av KDS sin administrasjon, og blir først publisert først på deres hjemmeside, deretter på Facebook med lenke til hjemmesiden. A3 sier at på den måten forteller når de sin målgruppe umiddelbart. A3 legger til at de dagene de legger ut ukens artikkel blir hjemmesiden deres i gjennomsnitt tredoblet.

Resultat sammenlagt *Kunst og Design i Skolen*

Spørsmål om	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Læremidler: bøker, nettsider, blogg, opplevelser	1	10	
Materialer og utstyr	1		6
Opplegg i fagområde/tema	1		
Opplegg til spesifikt produkt/materiale			
Generelle opplegg i faget			
Kompetansemål/læreplaner			
Tilrettelagt undervisning			
Sammenlagt	3- 3,2%	10	6
Fra egen undervisning	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Kort tekst (3-8 setninger) med bilder av elevarbeider.	2	6	73
Utfyllende tekst om undervisningsopplegg/tilgang til oppgavetekst	2	1	140
Kun tekst			
Kun bilde			
Vurdering/måloppnåelse			
Sammenlagt	4- 6,5%	7	213
Ide og inspirasjon			
Bilde og video	6	8	227
Blogg, nettside, Facebookside	11	7	184
Kurs, videreutdanning og arrangement	12	1	99
Sammenlagt	29-47%	16	510
Fagutvikling	Innlegg	Kommentarer	Likerklikk
Kunstfagene i samfunnskontekst	4	1	65
Innhold og utvikling av kunstfag i skole (diskusjonsinnlegg og planer)	11	49	488
Diskusjonsinnlegg fra medlem	13	11	56
Sammenlagt	18-29%	61	609
Annet, utenomfaglig	1		1

Om innholdet fra casestudien

I denne gruppen er det få innlegg som har med spørsmål knyttet til undervisningsopplegg, hvor denne variabelen utgjør kun 3,2 % av innholdet, og dermed er den minste variabelen i gruppens omfang. I denne gruppen er det forholdsvis få innlegg i «Fra egen undervisning», samtidig er det langt flere innlegg om alternative læremidler hvor «Ide og inspirasjon» utgjør 47%. Gruppen har en høy andel av innleggene innenfor variabelen «Fagutvikling», som også er innleggene som i gjennomsnitt mottar mest kommentarer og likerklipp i denne gruppen.

Sammenligning av innhold

Den synligste forskjellen mellom gruppene har med omfang av medlemmer og beskrivelse av gruppene å gjøre. Mens *Kunst og håndverk fra 1-7 trinn* har en kortfattet beskrivelse, er det skrevet mer utfyllende om hensikt og retningslinjer for medlemmer om hva slags innhold som ønskes på *Kunst- og håndverksoppgaver* som har en mer omfattende beskrivelse av hvilken hensikt gruppen har, og hvilke retningslinjer de har for medlemmene. Den største forskjellen hva angår innhold mellom disse to gruppene kommer tydeligst til uttrykk i variabelen som tar for seg «Ide og inspirasjon». I *Kunst- og håndverksoppgaver* hadde denne variabelen kun 6,2 % av det totale innholdet, mens den i *Kunst og håndverk fra 1-7 trinn* utgjorde 18% av det totale innholdet. Sett bort ifra dette har de to gruppene i stor grad sammenfallende innhold. Jeg merker meg forskjellen at det i gruppen som er spesifikt rettet mot barnetrinnet har et større innhold av ide og inspirasjon fremfor opplegg som har blitt gjort av medlemmene. I all hovedsak omhandlet innholdet i disse to gruppene praktiske spørsmål knyttet til undervisning, og delinger fra medlemmenes egen undervisning. I begge gruppene var det færrest spørsmål knyttet til kompetansemål og læreplaner, hvorav 3 av 33 spørsmålene i *Kunst og håndverk fra 1-7 trinn*, 3 av 40 spørsmål i *Kunst og håndverksoppgaver* som inngår i denne kategorien. I begge disse gruppene var det den minste variabelen innlegg som hadde med «Fagutvikling» å gjøre, hvorav i *Kunst og håndverk fra 1-7* utgjorde dette under 1%, mens i *Kunst- og håndverksoppgaver* 2,7%. *Kunst og Design i Skolen* hadde innhold med en tydelig større andel innlegg om «Fagutvikling» og i mindre grad spørsmål tilknyttet undervisning og deling fra egen undervisning. Selv om *Kunst og Design i Skolen* gruppen henvender seg mot de samme medlemmene som de to andre gruppene, er det denne gruppen som skiller seg mest ut med tanke på innhold. Det tenker jeg kan ha noe med at denne gruppen i hovedsak er en publiseringsskanal for en organisasjon, og ikke er opprettet på initiativ til privatpersoner på samme måte som de andre to gruppene er. Det kan derfor være at det er administratorene som i større grad er *Skaperne* på denne gruppen og har færre tydelige

medlemmer som bidrar til å skape innhold på samme måte som de andre to gruppene i undersøkelsen. Jeg begrunner det ut ifra at det ikke var noen som utmerket seg som synlig aktive blant medlemmene innenfor undersøkelsesperioden min, på samme måte som i de to andre gruppene. De jeg sendte forespørsel til svarte heller ikke. Innholdet fra gruppen ble tatt med videre i denne, men foruten om A3 som er en av flere administratorer i gruppen er ingen av intervjupersonene kontaktet på grunn av deres aktivitet innenfor denne gruppen. Det kan likevel være at de har hatt denne gruppen i tankene da de har svart på spørsmål, noe jeg har valgt å se bort ifra.

6. Drøfting

Funn fra undersøkelsen vil bli lagt fram og drøftet opp mot tidligere studier for å danne et bilde av hvordan fellesskapet i gruppene på Facebook benyttes. For å gjøre det mer oversiktlig har jeg valgt å legge det frem i ulike deler:

1. Fellesskapet i faggruppene
2. Refleksjoner fra medlemmene
3. Bruk av gruppene sammenlignet med tidligere studier
4. Arbeidssituasjonen til Kunst og håndverkslærern

1. Fellesskapet i faggruppene

Det kan virke som at gruppene på Facebook tar sikte på å benytte seg av mulighetene nettbaserte fellesskap gir ved å ha mange-til-mange kommunikasjon, hvor man kan nå ut til flest mulig. De er ment for å være en enkel måte for de som engasjerer og interesserer seg for kunstoffagene i skolen, og at gruppene skal gjøre det enkelt å bidra til en delekultur med tanke på faget. Det kommer til uttrykk i intervjuene med hva de ulike administratorene oppgir for å være bakgrunnen for å opprette gruppene. De tre administratorene oppgir at rollen som administrator i hovedsak går ut på å godta forespørsler fra medlemmer, og fjerne reklame eller annet utenomfaglig innhold som bryter med Facebooks retningslinjer. A2 forteller at administratorene følger med på at det opprettholdes en god tone innad i gruppen da de ønsker at gruppen skal ha et konstruktivt miljø med positiv atmosfære. A2 legger til at de sjelden må inn og oppfordre til positiv adferd på gruppen, men at de gjør det dersom de registrerer mer negativitet enn konstruktivitet i tilbakemeldingene til hverandre. Utover dette gir ingen av administratorene uttrykk for at de ønsker å begrense innholdet på noen måte. Dette kommer også til uttrykk i innholdet fra casestudien. Selv om beskrivelsene av gruppene kan referere til hvilket innhold det er mest av, utelukker det ikke variasjon av annet innhold, noe de heller ikke er ment for ifølge administratorene. Både A1 og A2 gir uttrykk for at de ser at innholdet ikke alltid har en faglig tyngde, men at de også ser begrensingene ved Facebook som arena for å kunne kontrollere det. Derimot kan det virke som at faggruppene heller tar sikte på å benytte seg av muligheten det er ved Facebook til å potensielt kunne nå ut til så mange som mulig. For *Kunst og Design i Skolen* som representerer en organisasjon skriver A3 at det gir en mulighet for å nå ut til flere potensielle medlemmer. A1 forteller at han har postet link til gruppen i andre grupper på Facebook som er rettet mot mer generelle undervisningsopplegg i skolen for å si ifra om at det er fritt fram for å bli medlem i gruppen. A2 sier hun har postet innlegg i andre, mindre grupper som er rettet mot faget. Hun forklarer det med at det ikke hjelper at sitte med en gruppe på hundre stykker når det finnes en annen gruppe med fire tusen medlemmer ettersom det er den med høyest antall medlemmer som vil dukke opp på hennes nyhetsfeed, og at gode undervisningsopplegg som blir postet i små grupper på den måten kan forsvinne i mengden. Hun poengterer at dette ikke handler om konkurranse, men heller om et ønske om å være flest mulig på et sted og hennes forsøk på å samle alle i en stor gruppe handler om å gjøre det mer oversiktlig. Dette forklarer hun med at dersom man er flere, øker muligheten for å få en god dialog til spørsmål som medlemmene kan komme med. Deres aktive forsøk på å få flest mulig medlemmer inn deres

grupper kan derfor ses som en måte å utnytte seg av mulighetene av å være mange, og jo flere jo bedre. A2 tror at dersom de hadde tatt i bruk en annen arena enn Facebook hadde det vært vanskeligere å få inn like mange medlemmer som det de har i gruppene nå. Jeg forstår det derfor slik at fellesskapet er ment for å gjøre det lettest mulig for lærere i faget å oppsøke inspirasjon og møte likesinnede engasjerte.

2. Lærernes refleksjoner rundt bruk av faggruppene

A2 forteller at en av hennes motivasjon for å bli en av administratorene i gruppen kom av hennes arbeidssituasjon med å være eneste faglærer på sin arbeidsplass. Hun forteller at det til tider kan oppleves som ensomt og ikke ha et fagmiljø i umiddelbar nærhet. A2 forteller at det ikke er opprettet en faggruppe i kommunen hun jobber i, og at gruppene på Facebook derfor blir en måte å møte andre lærere i Kunst og håndverk som en form for måte å utvide fagmiljøet, noe hun ser Facebook som en grei plattform å bruke til som utgangspunkt. Selv bruker hun gruppen både for å få innspill på oppgaver hun har laget, og som kanskje ikke fungerer så godt, og trenger noen innspill til. A2 forteller at det alltid kommer nye forslag hun ikke har tenkt på selv. Selv legger hun ut de oppgavene som hun tenker skiller seg litt ut fra mengden:

A2: Vi har hatt et opplegg med å lage longboard selv, med presseplate og dekor, og det er jo så enkelt å lage, men det er noe veldig få gjør, og da tenker jeg at en sånn teknikk må man jo bare få ut, og da er Facebook helt genialt.

I tilfellene hun deler egne opplegg foretrekker hun å legge ut hele oppgavetekster, og begrunner det med at det ofte kan komme mange spørsmål knyttet til det hun har lagt ut, noe som kan bli tidkrevende å svare på. A2 at hun også kan bruke gruppene dersom hun har mer organisatoriske spørsmål knyttet til undervisningen, og at hun har brukt gruppene for å spørre om hvordan andre gjør det med deling av elevgrupper i undervisningen i faget. På den måten kan hun komme med et forslag til løsning til ledelsen i stedet for et problem. A2 forteller at hun ofte er innom gruppene daglig bare for å «browse» seg gjennom, og oppdatere seg på hva som er nytt, men også som en måte å få litt motivasjon dersom hun har hatt en dårlig jobbdag og trenger å se hva andre har fått til. Når jeg begrunner bakgrunnen for studien med at jeg ønsker å få en bedre innsikt i hvordan livet som Kunst og håndverklærer kommer A2 med følgende refleksjon:

A2: Jeg vet ikke helt hva jeg skal si.. hvis man som jeg havner på en skole hvor man jobber alene, så er man veldig ensom i jobben sin ..eller jeg savner hvertfall et fagmiljø på skolen som jeg kan gå å snakke med, og derfor blir den gruppa gull verdt for meg. Det å logge på å føle at jeg blir forstått, jeg blir hørt, jeg får tilbakemelding på

ideene mine. Ja, også er tonen god da. Det betyr kjempemye. Uten den gruppa hadde vært jeg halvparten av den Kunst og håndverkslæreren jeg er i dag. Det er der jeg har inspirasjonen og motivasjonen ifra. Og uten motivasjonen så kommer man jo ikke videre da, tenker jeg.

M2 skriver at hun bruker gruppen for å få og gi inspirasjon til andre lærere i samme situasjon som seg selv og hun mener derfor at oppgaver og erfaringer bør deles. Hun forteller at den største fordelene med gruppene er at de er så tilgjengelig noe som gjør det enkelt å dele opplegg, for så og å kunne diskutere problemstillinger. M2 skriver at hun ikke har brukt gruppen som direkte undervisningsmateriale, men har hentet inspirasjon fra opplegg som blir delt på siden. M2 legger til at er det noen oppgaver hun ikke har prøvd tidligere er M2 åpen om dette med elevene sine. Jeg tolker dette som at M2 i dette tilfelle refererer til ganger hun har hentet inspirasjon fra gruppene til undervisningsopplegg hun har med elevene sine. M2 deler opplegg hun har gode erfaringer med i undervisningssituasjonen, men skriver at det ikke alltid er at hun får tilbakemeldinger, noe hun gir uttrykk for at medlemmer bør bli bedre på. Hun forklarer dette med at brukere av gruppen, som henne selv, ikke blir bedre dersom man ikke får tilbakemeldinger. Dette utdypes dette med å skrive at det er få som svarer på innlegg i forhold til brukere og at ulempen helt klart er at mange velger å «hente, uten å dele selv». Når M2 skriver brukere, tolker jeg at M2 mener at hun mottar få svar med tanke hvor mange medlemmer det er i de ulike gruppene. Selv om M2 virker å være noe skeptisk til at noen kun benytter seg av gruppen for å «hente», kan det virke som at hun mener viktigheten av et fellesskap innenfor faget overgår dette. Det kommer til uttrykk når hun besvarer hva slags betydning praksisfellesskap har for henne.

M2: Dette er viktig. Vi er utrolig mange lærere som vurderer på hver vår måte og samlinger er gull verdt. En firer hos meg, kan være en treer på en annen skole Vi trenger å se hverandres arbeider og vise hva vi gjør og hvorfor. Det er ingen fasit i faget, derfor er også vurdering ganske vanskelig.

M5 skriver at hun ser få ulemper ved gruppene, og gir uttrykk for at slike grupper kan hjelpe både erfarne og uerfarne lærere. M5 begrunner dette med å skrive at hun av erfaring vet at det er mange som blir kastet inn i undervisning i Kunst og håndverk uten å ha noe utdanning i det, og forklarer at det i slike tilfeller er fantastisk at slike grupper kan hjelpe med ideer. M5 skriver at selv om hun har utdanning i faget opplever hun at det kan være vanskelig å komme på egne ideer for hver nye periode, hvis ikke skolen har en «fast» lokal læreplan som sier hva det er trinnet skal jobbe med. Hun begrunner også sin bruk av gruppene med at hun er relativt fersk som lærer i faget og det derfor er mye hun ikke kan og har gjort før. M5 skriver at i slike tilfeller er det godt å kunne gå til gruppene å få litt ideer til både små og store prosjekt. M5 skriver at hun av og til

bruker bilder fra siden undervisningen for å vise elevene sine hva andre elever på deres egen alder har gjort. Gruppen hjelper henne også når hun sitter fast angående bruk av ting eller løse et problem som har oppstått. Det kan virke som at M5 ikke bare ønsker å benytte seg av gruppen for inspirasjon, men også dele av egne erfaringer. Jeg begrunner det ut ifra at hun skriver at noen ganger kan hun være kreativ selv og dele ting, mens andre ganger er hun så tom for ideer at hun bruker gruppene til å bla seg gjennom innholdet for å se om hun får noen tips til hva en kan gjøre. Hun skriver at i de tilfellene hun har brukt gruppene til å stille spørsmål, er det ikke alltid at hun får svar på det hun har spurt om, men at det likevel kan være hjelpsomme tips som komme, og utdyper det med at folk kommer med kreative ideer og innspill og hjelper så godt de kan. I besvarelsen av spørsmål om hvilken betydning faglige fellesskap har, skriver M5

M5: Siden det ikke er så veldig fellesskap og delingsglede på egen skole så er det veldig godt fellesskap i gruppene. Folk kommer med kreative ideer og hjelper så godt de kan. Å poste oppgaver en er fornøyd med og får positive tilbakemeldinger så blir en jo veldig glad og motivert til å fortsette.

Her var min empiri noe begrenset ettersom at jeg mottok disse svarene på e-post, og hva som blir i lagt at (...) *det ikke er så fellesskap og delingsglede på egen skole* er vanskelig å svare på. Men ut ifra det som blir skrevet kan det virke som at hun mener fellesskapet i gruppene er noe som bidrar med motivasjon til arbeidet M5 gjør som Kunst og håndverkslærer.

M1 Forteller at hun ikke benytter seg så mye av gruppene, og at det er mer til inspirasjon og aldri som en «faglig tung ting». Hun forklarer det med at i de tilfellene hun finner en ide på gruppene tar hun den aldri bokstavelig, men lager sine egne kompetansemål og innhold som blir levert ut med oppgavene til elevene. Hun forteller at hun legger til hvis noen spør om akkurat *den ene tingen*. Jeg tolker det som at dersom hun ser at det blir spurt om noe hun har erfaring med, så bidrar hun med det hun kan. M1 forteller at hun brukte gruppene noe mer da M1 jobbet på ungdomsskole, og forklarer det med at de da jobbet med større oppgaver og prosjekter. Hun utdyper dette med å fortelle at på barneskolen hun jobber på nå underviser hun i faget i elevgrupper med på over tjue elever. På grunn av mye uro forteller M1 at det har blitt mer individuelt arbeid og mindre tid til undervisning på verkstedene. Etter det M1 vet, er hun den eneste med faglig fordypning i Kunst og håndverk på skolen hun jobber på. Siden M1 ikke har lang erfaring som Kunst og håndverkslærer forteller hun at hun har brukt gruppene som en måte å komme i kontakt med en faglærer i nærområdet. Hun forteller at denne læreren har fungert som en slags mentor hvor hun har kunnet spørre om hjelp i forhold til bestillingsavtale eller materialer siden hun selv er ny og

ikke har like lang erfaring. M1 forteller om en opplevelse hvor hun brukte et opplegg som hun tenkte kunne fungere og ønsket å prøve med klassen, men som viste seg og ikke gå helt etter planen:

M1: Jeg starta med en veldig fin oppgave, med Theodor Kittelsen hvor vi skulle lage collage med bildene hans, også blåste vi bildene store, og så fant vi farga bilder i kataloger, så det var ganske kule oppgaver.. Det fant jeg forresten på den ene gruppa. ..Og det gikk jo ikke!!..ble fullstendig aleppo. Det ble liksom. Ja. Det ble for mye for dem.

I dette tilfelle forteller M1 at hun ikke nødvendigvis tror det var oppgaven som gjorde at det gikk galt, men at det heller skyldes at det var elevgruppa som fungerte dårlig. M1 gir uttrykk for å i mindre grad være like entusiastisk ovenfor gruppene som de andre jeg var i kontakt med i undersøkelsen. Hun gir uttrykk for at hun opplever gruppene som uoversiktlig og vanskelig å finne tilbake til dersom det er noe av interesse. Dette ser jeg i sammenheng med at i motsetning til de andre som ble valgt ut til undersøkelsen, var ikke M1 blant de som aktivt bidro til å produsere innhold på sidene. Det kan også forklare hvorfor dette intervjuet i større grad ble et intervju som omhandlet M1s arbeidssituasjon som Kunst og håndverkslærer. M1 forteller at for henne handler planleggingen av undervisningen i hovedsak om å ta utgangspunkt i hvilke rammefaktorer skolen har lagt opp til:

M1: (..)eller først må du se på rammefaktorene, hva er det skolen har? Og merke litt sånn; er skolen imotekommende til at du skal gå i gang med noe nytt, satse litt og kunne kjøpe materialer og sånn? Så føler du deg litt tryggere.. Men hvis du opplever at du blir veldig fort møtt med at «ber er det veldig lite å hente..ber er det bare å bruke det det du finner innerst på lageret.. ja, så har det på en måte lagt lista litt.

Dette får meg til å tenke på casestudien og alle spørsmålene som var knyttet til «opplegg til spesifikt produkt/materiale». Kan det gjenspeile situasjonen M1 beskriver her? At lærere i Kunst og håndverk må ta utgangspunkt i de materialene skolen har liggende i undervisningsopplegg fremfor å ta utgangspunkt i hva man har sett for seg? I løpet av dette intervjuet får jeg innblikk i flere av hennes tilnærminger til å lage undervisningsopplegg. M1 forteller at hun har gått til innkjøp av lærebok i faget som er fra tidligere læreplaner. Hun har i tillegg brukt undervisningsopplegg fra *Veilederen i Kunst og håndverk* som ligger på Utdanningsdirektoratets sider med stort hell og vært inne på «*Nasjonalt senter for kunst i opplæringen*», men forteller at det ikke har skjedd så mye på de sidene etter det hun har sett.

En refleksjon jeg gjør da jeg transkriberer dette intervjuet er at på tross av M1 virker mindre

begeistret og bevisst med tanke på sin bruk av gruppene, kommer det frem tre ulike eksempler hvor hun har tatt utgangspunkt i gruppene i løpet av det førti minutter lange intervjuet.

3. Gruppene i lys av tidligere studier

I denne delen vil jeg på studier lagt frem tidligere i avhandlingen for å redegjøre for hvordan gruppene på Facebook brukes av de som er synlige aktive. Dette kan bidra til å gjøre undersøkelsens funn mer håndterlig i forhold til hva gruppene brukes til/ikke brukes til.

Hur&Brush (2009)

1) Sharing emotions: I undersøkelsen til Hur & Brush(2009) oppgav lærerne at de brukte de nettbaserte fellesskapene til å dele positive og utfordrende situasjoner knyttet til læreryrke, og at lærerne opplevde å få støttende tilbakemeldinger av de andre medlemmene i form av empati og løsningsforslag.

Ut ifra hva jeg har sett på innhold på Facebookgruppene er det i liten grad knyttet til å dele de emosjonelle erfaringene hva angår å være Kunst og håndverkslærer på samme måte som i undersøkelsen til Hur & Brush. At det ikke er mer fokus på den følelsesmessige delingen kan sees i sammenheng med Facebook som kommunikasjonsarena for gruppene. Innholdet som postes er som oftest knyttet til en brukerprofil. Med tanke på de høye medlemstallene bidrar det gruppene lite egnet for som gjør det vanskelig å anonymisere med tanke på eventuelle etiske problemstillinger deltakerne måtte ha. Her er likevel noe av min tilgang til empiri begrenset. Det kan være at den emosjonelle delingen hadde vært mer synlig dersom jeg hadde sett på innholdet av de faktiske kommentarene som blir delt. Derimot er det svært mye av delingen av personlige erfaringer når det kommer til undervisningsopplegg. Dette leser jeg ut ifra casestudiens variabel «Fra egen undervisning» som kan gi uttrykk for å dele av personlige erfaringer i forhold til undervisningsopplegg i faget med andre medlemmer i gruppene. Dette leser jeg også ut ifra kommer antall tilbakemeldinger i de ulike variablene, og hva intervjupersonene sier om at de ønsker å bidra med egen erfaringer.

2) Utilizing the advantages of online environments: Lærerne i undersøkelsen til Hur & Brush(2009) følte en større frihet til å diskutere og ta opp problematikk med lærerne i de nettbaserte arenaene som var utenfor arbeidsplassen. Dette gav i tillegg innsikt i hvordan andre arbeidsplasser løste utfordringer.

Gruppene på Facebook kan gi medlemmene en mulighet til å få innsikt i andres praksis, men også hvordan faget organiseres på andre skoler. Dette ser jeg i sammenheng med casestudiens variabel «Spørsmål», som mottok mye tilbakemeldinger i form av kommentarer. Her var intervjuene med på å gi et utfyllende innsikt i hva slags utbytte gruppene kan gi for de som bruker det aktivt. Innsikt i andres praksis kan være ned på detaljnivå som da M5 forteller om at hun da hun skulle lage dukker med en tredjeklasse fikk hun tips om å bruke lufttørkende leire i stedet for

en leire som brenner, eller som da A2 fortalte at hun hadde brukt gruppen for å høre hvordan andre skoler løser det med store elevgrupper. I løpet av tiden jeg gjorde casestudien var det i hovedsak spørsmål som var rettet mot materialer, utstyr og undervisningsopplegg rettet mot spesifikke produkter, og ikke spørsmål som angikk rammefaktorer for undervisning som ville blitt plassert innenfor «tilpasset undervisning». Jeg tolker det derfor som at den måten M5 beskriver sin måte å benytte seg av gruppene på, er mer dekkende beskrivelse i hvordan lærerne benytter gruppene som en måte å utnytte seg av mulighetene ved å ta del av en lærerarena som er utenfor deres egen arbeidsplass.

3) Combating teacher isolation: I studien til Hur&Brush(2009) oppgav flere lærere at de manglet kollegaer på egen arbeidsplass som delte interesse og fagkunnskap som dere selv.

Denne bruken av gruppene hadde vært vanskelig å si noe om dersom jeg bare hadde gjort casestudie, og er derfor først og fremst blitt synliggjort gjennom intervju med medlemmer fra gruppene. Jeg ser denne bruken av gruppene i sammenheng med A2 som forteller at hennes motivasjon for å bli en av administratorene i gruppen kom av hennes arbeidssituasjon med å være eneste faglærer på sin arbeidsplass. For M1 er også tilfelle å være eneste faglærer i Kunst og håndverk på sin arbeidsplass, men i intervjuet kommer det ikke til uttrykk at dette er en bevisst måte for å benytte seg av gruppene. Både M2 og M5 oppgir å ha andre faglærere som underviser i Kunst og håndverk på skolene de jobber på.

4) Exploring ideas... I studien til Hur&Brush(2009) oppgav lærerne at de nettbaserte felleskapene gav dem en mulighet til å utforske ideer som var relevante for faget de underviste i .

Siden gruppene jeg har sett på er rettet mot et fag, Kunst og håndverk er denne kategorien svært nærliggende å sammenligne med hvilken bruk gruppene på Facebook har for de som er synlige aktive i gruppene i min undersøkelse. Gjennom de fire ukene min caseundersøkelse foregikk var innholdet som kan knyttes til undervisningsopplegg i faget. Enten i form av bilder av elevarbeider, bilder eller linker til blogg og andre nettsider ment som tips og ideer til undervisningsopplegg. Av de jeg var i kontakt ble det også nevnt som noe av hovedårsaken til at de oppsøkte gruppene. Dette var også i samsvar med hva A1 og A2 oppgav å være noe av hensikten med gruppene. Samtidig ble det poengtert fra både M2 og M1 at det i hovedsak er en måte å få inspirasjon og ideer til undervisningsopplegg, og at de tar høyde for at ikke alle oppgavene kan brukes som de er, men må tilpasses til deres egen elevgruppe. Denne bruken av gruppene er også noe jeg ser i sammenheng med casestudien hvor svært få av innleggene ble kategorisert som «Utenomfaglig» å gjøre. Da jeg først startet casestudien tenkte jeg ikke over at denne variabelen kunne være et såpass interessant funn som bidrar til å underbygge at i hovedsak

alt av innhold som blir postet i disse gruppene er knyttet til undervisningen av Kunst og håndverk.

5. Experiencing a sense of camaraderie: I undersøkelsen til Hur&Brush(2009) gav de nettbaserte fellesskapene lærerne en opplevelse av tilhørighet ved å tilhøre et større fellesskap

Dette kan ses i sammenheng med hvilke tanker administratorerne i gruppene som gav uttrykk for at tanken bak og funksjonen til gruppene på Facebook med å være en tilgjengelig møteplass for alle som har en interesse for kunstfagene i skolen. Dette kommer særlig til uttrykk når medlemmene blir spurt om betydningen av praksisfellesskap, som kan tyde på at de bruker gruppene både for personlige grunner for å komme i kontakt med andre likesinnede, men også fordi de ser det nødvendig med tanke på utviklingen av faget.

A1: (...) det gir et større fellesskap, for deg som, at hvis du noen gang er alene, som Kunst og håndverkslærer. Så er man alene om å utveksle ideer, erfaringer. Nå har man jo liksom et felles forum med over åtte tusen medlemmer, som man alltid kan få råd og veiledning av så man ikke skal føle seg så alene, Så jeg tror det er en veldig viktig del at man kan snakke om hva faget er, og hvor viktig du selv synes at faget er, og at du brenner for faget ditt.. Det kan jo bli litt ensomt å brenne for et fag som den eneste på skolen.

Mening for noen og profesjonsutvikling

I undersøkelsen til Duncan-Howell(2009) ble aktiviteten til lærerne på de nettbaserte fellesskapene sammenlignet med til lærernes profesjonelle utvikling. Ut ifra hvilke refleksjonene intervjupersonene gir uttrykk for når det kommer til bruk av gruppene mener jeg at det kan det være nærliggende å sammenligne aktiviteten på gruppene som en form for profesjonell utvikling. Dette tolker jeg ut ifra når M5 og A2 forteller at deltagelse i gruppene bidrar med motivasjon. Samtidig er det umulig å si hvorvidt de faktisk benytter seg av all inspirasjonen og tipsene de får fra andre medlemmer i disse gruppene, og det vil derfor være vanskelig å si om det faktisk har en påvirkning for deres arbeid som Kunst og håndverkslærere. Her tror jeg det likevel at det her er mulighet for å skille mellom de ulike medlemmene jeg har vært i kontakt med. I Duncan-Howell (2009) sin undersøkelse svarte lærerne at den største fordelen med de nettbaserte arenaene var at de opplevde i større grad følte at de disponerte sin egen fagutvikling, noe som førte til at fellesskapet gav dem mer mening. Fordi fellesskapet som skjer i gruppene på Facebook er basert på frivillighet og en åpen arena, gjør det at det er ulike måter å benytte seg av gruppene på, og det vil være ulikt hvor mye tid og mening man i legger fellesskapet. Dette kan synliggjøres gjennom det sosialkonstruktivistiske prinsippet om at mennesket stadig er i en prosess med forhandling av mening og Etienne Wengers syn på deltakelse i de ulike fellesskapene man er en del av (Wenger,

2004). Forskjellen her kan illustreres ved å bruke A2 og M1 som et eksempel på grad av mening med tanke på bruk av fellesskapet i gruppene. A2 uttrykker at gruppene gjør at hun føler seg sett og forstått, og at det virtuelle fagmiljøet gjør at gruppa er «gull verdt» for henne. Ut ifra disse refleksjonene hun gjør seg om gruppen tolker jeg at hun har et bevisst forhold til hvilket utfall det gir å delta i fellesskapet i gruppen, og på den måten kan det også bidra å gi henne mer mening med å delta. Til sammenligning gir M1 uttrykk for at hun synes gruppene uoversiktlig og vanskelig å finne frem på, og i hennes tilfelle kan det virke som at hun tar i bruk gruppene i mangel av andre tilgjengelige læremidler. Dette ser jeg i sammenheng med deres ulike tilknytninger til fellesskapet i gruppene på Facebook. A2 kan ses som en av *Skaperne* i *Kunst- og håndverksoppgaver* som aktivt bidrar til å produsere innhold, og gir uttrykk for at hun er daglig innom gruppen. Mens M1 som kan sees som en av *Delerne*, som i mindre grad deltar i forhold til å produsere innhold, og i mindre grad i legger hennes bruk av gruppene som noe betydning for arbeidet hun gjør som Kunst og håndverkslærer. Selv om alle de jeg har vært i kontakt med har kompetanse innenfor faget, underviser i faget og dele mye av samme forståelse for faget, vil det være ulikt hvor mye mening de i legger og opplever å få ut av fellesskapet i gruppene. I forhold til dette perspektivet mener jeg det er mulig å sammenligne at det sosiale utfallet blant de som deltar aktivt i gruppene med kan sammenlignes med de eksterne fagfellesskap som skjer under mer organiserte rammer, slik som i studien til Hjertø et. al(2014) hvor lærere samarbeidet med andre lærere som underviste i samme fag, men på andre skoler(Hjertø, et.al.,2014).

I faggruppene som Irene Brodshaug så på i sin studie ble koordinatorrollen sett på som en avgjørende faktor for et velfungerende praksisfellesskap hennes undersøkelse. Et fellesskap som systematiserer enkeltpersoners kunnskap og vilje til å utvikle profesjonen og en koordinator med erfaring, kompetanse og et hevet blikk blir vesentlig (Brodshaug, 2016 s.88). I det ligger det at alle deltakerne bringer med seg sine unike erfaringer og kunnskap inn i fellesskap, hvor det i et lærende fellesskap blir tilrettelagt for hvordan denne egenskapen kan best utnyttes for fellesskapet (Wenger, et al., 2002 s. 80). Her møter fellesskapet i Facebookgruppene på utfordringene. Samtidig som fellesskapet gir medlemmene mulighet til å få innspill fra mange, er det ikke gitt at det er positivt. Det skaper helt nye muligheter til å nå ut til mange, men åpner også for at det kan skje desto flere misforståelser i formidlingen av budskap. Dermed kan kravet til presisjon til avsender være desto større (Staude & Marthinsen,2013). Dette kommer til syne når intervjupersonene svarer angående tilbakemeldingene de får ved å poste innlegg på siden. M5 sier at tilbakemeldingene alltid har vært positive, men at det ikke alltid er svar på akkurat det hun har spurt om. Her tror jeg mye av problematikken og utfordringene knyttet til fellesskapet som skjer

blant Kunst og håndverklærerne på nett synliggjøres. Her tror jeg det kan være spesielt utfordrende med en asynkron dialog over nett nettopp fordi faget har sitt utgangspunkt i det praktiske, og utvekslingen av erfaringer innebærer å sette ord på mye av den tause kunnskapen. Når noen etterspør et opplegg innenfor et fagområde, er det lett for de andre medlemmene å svare på hvilke erfaringer de har med lignende undervisningsopplegg, og på den måten kan et slikt innlegg bidra til å gi mange gode ideer til vedkommende som har postet et spørsmål på gruppene. Samtidig er det ikke sikkert at de som svarer har faktisk tatt seg tid til å se hva som er blitt spurt om, men svarer heller på andre spørsmål som dukker opp underveis i slike kommentartråder. I disse tilfellene kan det kanskje være til mer forvirring dersom man får mange tilbakemeldinger og innspill som egentlig ikke angår det man lurer på. Samtidig kan det virke som at dette er noe som er av de mest engasjerende innleggene hvor man utveksler erfaringer, hvor jeg så i casestudien at innleggene om spørsmål rettet mot spesielle produkter eller materialer var de som fikk mest kommentarer. Det kan bidra til å synliggjøre engasjementet rundt å ville dele og hjelpe andre som M5 forteller er noe av grunnen til å oppsøke gruppene. Selv om hensikten kanskje er god, er det ikke sikkert at det faktisk er til hjelp for personen som postet innlegget. M2 forteller at hun ikke alltid får tilbakemeldinger dersom hun poster noe på siden, at det er få som svarer på innlegg og mener at det er noe brukere kan bli bedre på, ellers blir ikke de som bruker gruppen selv noe bedre. M2 skriver at det å poste et innlegg er enkelt, og legger til at det er mange som «henter» uten å legge ut å dele noe selv, noe hun synes blir feil. Slik jeg tolker M2 kan det virke som at hun etterspør den gjensidige tilliten de fysiske praksisfellesskapene i studien til Hjertø et. al og Brodshaug(2016) er bygd på. På gruppene på Facebook er det ingen forpliktelser knyttet til det å være medlem. Deltakertallet er i stadig endring og det vil ikke hviler samme ansvarsfølelse til å bidra på det enkelte medlem. I den grad er det heller ikke mulig å sette krav til medlemmene i en slik gruppe. Noen kan velge å stille et spørsmål, få tilbakemeldinger og oppleve å få en konstruktiv og god dialog rundt et spørsmål de har lurt på, mens andre kan stille et spørsmål, få svar, og aldri vende tilbake til fellesskapet i gruppen (Wenger et. al, 2009).

I gruppene kan engasjementet synliggjøres gjennom at de bidrar til å skape innhold på gruppene, men det er først i samhandlingen mellom medlemmene det gjensidige engasjementet kommer til syne og kan utnyttes til en fordel for flere. De aktive deltakerne jeg har vært i kontakt med deler engasjement med tanke på faget og undervisningen i Kunst og håndverk, men slik gruppene på Facebook er lagt opp er det umulig å organisere og strukturere innholdet og medlemmer på en slik måte at det skal være et krav om å bidra med innhold eller kunne kontrollere hvem som «henter ut», og hvem som bidrar inn i fellesskapet. Det er likevel ikke gitt at det ikke skal være mulig å få til et slikt fellesskap over nett, eller på Facebook. Men de kan ikke ha samme formål

om å samle flest mulige på en og samme plattform slik gruppene gir uttrykk for å være. De må i større grad legges opp på samme måte som de fysiske faggruppene i Hjertøs og Brodshaugs undersøkelser.

Oppsummering

I undersøkelsen har jeg sett på hvilket innhold som produseres over en periode fire uker i tre grupper på Facebook som henvender seg til Kunst og håndverkslærere. I tillegg har jeg intervjuet administratorer og medlemmer fra de ulike gruppene. Hensikten bak gruppene er ment å gjøre det lett for de som interesserer seg for kunstfagene å oppsøke en levende plattform hvor de kan møte likesinnede, få utløp for engasjement og inspirasjon til undervisningen i faget. Empirien fra undersøkelsen er lagt frem ved å sammenligne med tidligere studier av nettbaserte og fysiske fellesskap. Undersøkelsen viser at de synlig aktive medlemmene bruker gruppen som en måte å få innspill på egen praksis, utveksle erfaringer, inspirasjon til undervisningsopplegg og utvide eget fagmiljø. For noen av medlemmene kan bruk av gruppene ses som et faglig supplement, mens for andre kan det tilsynelatende bli brukt som en faglig ressurs i mangel på noe annet.

Ut ifra min undersøkelse er bruken hovedsakelig knyttet opp til undervisningsplanleggingen av faget, og i mindre grad knyttet til den følelsesmessige delingen slik tidligere studier av nettbaserte fellesskap viser. Ved hjelp av et sosialkonstruktivistiske syn på forhandling av mening har jeg belyst hvordan enkelte av medlemmene jeg har vært i kontakt med kan ha ulikt utbytte med å delta aktivt i gruppene. utfordringene med å bruke Facebook som en faglig ressurs er blitt belyst ved å sammenligne fellesskapet i gruppene med fysiske læringsfellesskap. Fellesskapet i gruppene møter på utfordring når det ikke kan stilles krav til medlemmene, og misforståelser i formidlingen av budskap.

4. Arbeidssituasjonen for lærere i Kunst og håndverk

Aktiviteten og innholdet som produseres på gruppene på Facebook er ikke pålagt fra arbeidsplass, men skjer på grunn av lærernes ønske om å skape en fellesarena. På samme måte som studien Hur & Brush(2009) mente at skoler og skoleledere bør fatte mer interesse for innhold og aktivitet som skjer på nettbaserte arenaer for å imøtekomme lærernes behov, ser jeg muligheten for å knytte funn fra undersøkelsen opp mot tidligere studier av Kunst og håndverkslærere.

Kartleggingen av faget som ble gjort i 2003 viste at faglærere i Kunst og håndverk samarbeidet betydelig mindre enn allmennlærere i andre fag, noe som ble begrunnet med at faglærere er mer

opptatt av fagets egenart og fordypning i aktiviteter knyttet til spesielt kunst og håndverk (Kjosavik, 2003). Både i Kjosavikrapporten og avhandlingen til Marit Garberg(2014) oppgav lærerne at de ikke hadde tid til samarbeidet på grunn av tiden som gikk til for- og etterarbeid. Ut ifra hva lærerne oppgir for og være grunner til å oppsøke gruppene og hva casestudien viste av innholdet som blir produsert er det nærliggende å knytte disse funnene opp mot Kunst og håndverklærernes tid som går til planleggingen av oppgaver. Jeg tenker at er det noe aktiviteten og innholdet i disse fellesskapene i gruppene kan synliggjøre er det et engasjement og en bevissthet rundt det å dele av gode erfaringer og å komme i kontakt med andre i samme situasjon. Ut ifra de jeg har vært i kontakt med, kan det tyde på at de ser stor verdi i og kunne se hva andre i faget jobber med, og refleksjoner som viser til stor bevissthet rundt verdien av faget i grunnskolen. En interesse for fagets egenart ikke er noe som trenger å gå på bekostning av at man ser verdien i å være flere. Kartleggingen av stemmer fra denne studien kan derfor ses som et bidrag til studier synliggjøre at det ikke er lærernes interesse for fagets egenart som er den største hindringen for at lærere ikke samarbeider mer, det er heller hvilke rammevilkår de har for å samarbeide. For to av intervjupersonene jeg har vært i kontakt med begrenser samarbeidet seg på grunn av at de er de eneste lærerne med fordypning i faget på arbeidsplassen.

I artikkelen «Lærerens arbeidstid i Kunst og håndverk- grunnlaget for gammeldags leseplikt i grunnskolen» stiller professor Liv Merete Nielsen og lektor Cathrine Lie ved HiOA seg kritiske til at lærere i Kunst og håndverk har mindre tid til for- og etterarbeid lærere i andre fag til tross for at det ikke gjøres forskjell på verdsettingen av fag i læreplanene i Kunnskapsløftet (Lie & Nielsen, 2016). Opphavet til differensieringen finner de i Lesepliktsutvalgets utredning fra 1977 som i mindre grad har blitt endret de siste fire tiårene:

Arven fra den karismatiske formingsperioden (1960-1997) ser fortsatt ut til å prege omtalen av og holdningene til faget, noe både studier av fagets praksis og skolelederes utsagn vitner om. Dette kan ha bidratt til at fagets rammevilkår, i form av lærernes utilstrekkelige tid til for- og etterarbeid, ikke er blitt fulgt opp i forhold til fagplanenes økte innhold og krav (Lie& Nielsen, 2016 s.) .

I artikkelen redegjør Nielsen og Lie for fagets varierende tradisjon når det gjelder bruk av lærebøker. I artikkelen legges det frem at da L-97 ble innført ble det produsert nye lærebøker i faget. Bøkene ble derimot ikke innkjøpt i så store mengder som forlagene hadde forventet. På landsbasis var dekningsprosent på ca. 30% i faget Kunst og håndverk (Nielsen, 2009). Dette blir brukt som et argument Lie og Nielsen ser i sammenheng med at lærernes arbeidsbyrde øker ved at lærerne i faget i stor grad utvikler sine egne læremidler (Nielsen& Lie,2016). Dette er også noe jeg ser nærliggende å sammenligne med denne studiens funn. M5 fortalte at noe hun brukte

gruppene til var å «bla seg gjennom gruppene når hun var tom for ideer». I all hovedsak er innholdet jeg så på knyttet til undervisningsopplegg, og kan dermed bidra i å synliggjøre noe av arbeidsmengden lærere i Kunst og håndverk legger i undervisningsplanlegging og utforming av gode undervisningsopplegg.

At politikerne sier de vil satse på formell kompetanse hos lærere i Kunst og håndverk er en etterlengtet nyhet for fagfeltet i Kunst og håndverk, hvor flere har tatt til ordet for at er den største utfordringen med skolefaget (Kunnikoff,2015; Lie,2013). Likevel, kan det ut ifra min undersøkelse tyde på at det er mer som må til for å løfte faget en enn kompetent lærer. Skal man først ansette lærere med høy kompetanse, bør man også gi dem mulighetene til å utnytte sitt potensialet ved å gi dem tid og mulighet for å kunne utvikle gode undervisningsopplegg.

Jeg tenker at en Kunst og håndverklærer skal ikke være en nødvendighet å ty til

Facebookgrupper for å faglige innhold i undervisningsplanleggingen. Dette bør i større grad tilrettelegges for tid og mulighet til å jobbe med planleggingen i arbeidstiden, og mitt største funn kan på sett og vis være det at det faktisk kan virke som at det blir brukt som en faglig ressurs blant lærere som har mye formell kompetanse innenfor faget.

Gruppene på Facebook burde heller bli brukt på det de er egnet mest som et sted hvor man mer ukritisk kan utveksle meninger om faget, og som et ekstra faglig supplement når man har ekstra tid og overskudd.

Avsluttende kommentar og veien videre

Undersøkelsesfeltet i denne avhandlingen har på et vis vært nærliggende å relatere til prosessen det er å jobbe med dette masterprosjektet. Et stort innhold som kan peke i mange retninger.

Det har vært en utfordrende prosess og gjøre en undersøkelse på et undersøkelsesfelt som er forholdsvis nytt etablert. I et videre arbeid av samme undersøkelsesfelt kunne det vært interessant å sammenligne innhold på gruppene for Kunst og håndverk med lignende grupper i andre fag for å få en større variasjon i empirien, og dermed kunne knytte bruken tettere til faget. Samtidig kunne det vært interessant å bruke funnene fra denne undersøkelsen og ta det ut fra det digitale undersøkelsesfeltet og inn i et noe mer håndfast undersøkelsesfelt enn det jeg har jobbet med.

Her tror jeg for eksempel det kunne også vært interessant å se hvordan mulighetene for samarbeid mellom lærere i Kunst og håndverk, og hvordan samarbeid mellom fagene blir utført og tilrettelagt på skoler hvor de ikke har ansatt mer enn en faglærer.

7. Praktisk tilnærming

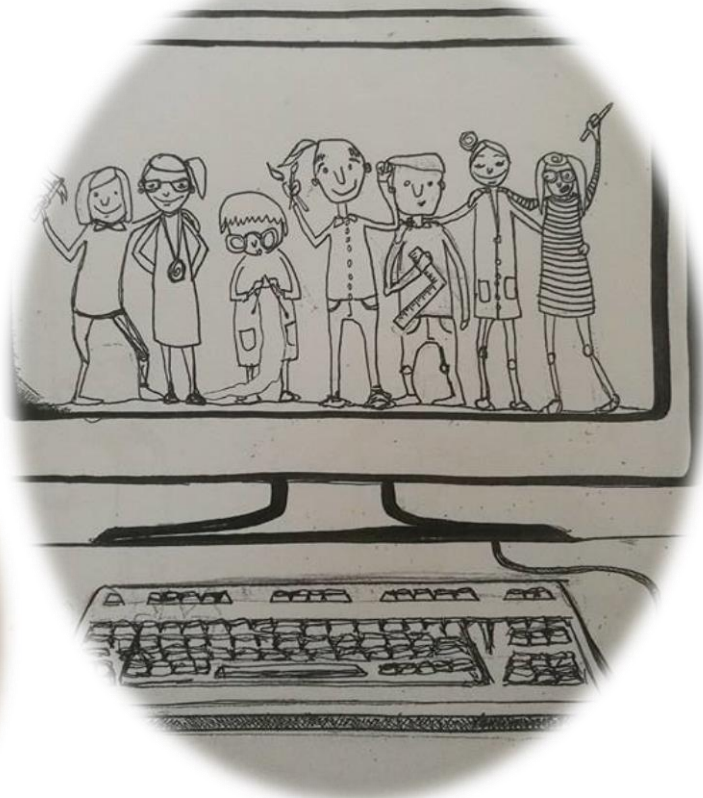
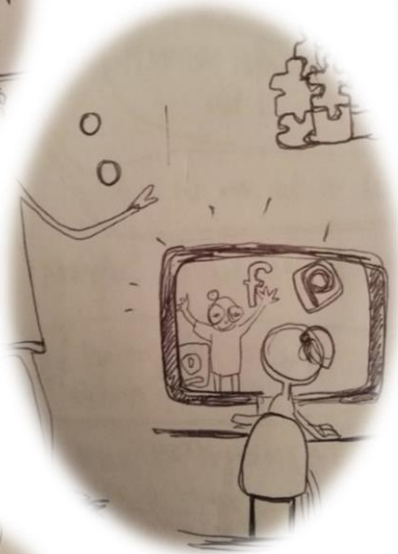
Visuell notering

Arbeidet med å skrive en teoretisk rettet avhandling har vært en annerledes arbeidsprosess sammenlignet med de foregående årene ved høgsolen. Årene på faglærerutdanningen var det i stor grad en vekslning mellom teoretiske og praktiske studier i løpet av en arbeidsprosess. Det er en tilnærmingen jeg har hatt stort utbytte av å jobbe med, og som har hjulpet meg mye med å få en helhetlig forståelse av et fagområde. Nettopp derfor har jeg følt på utfordringen med å ha valgt et undersøkelsesfelt som ikke gir noen åpenbare tilnærminger til det praktiske arbeidet. Siden det praktiske arbeidet har gitt meg stor glede og utbytte i løpet av årene på høgsolen, har jeg ønsket at det skal være en integrerende del av prosessen med å skrive en masteravhandling - ikke bare komme som en kommentar mot på slutten. En dag jeg satt på kontoret på skolen kom jeg over metodeboken «*Den skrivende forskeren*» av Vivi Nilssen. I boken beskriver hun hvordan forskeren kan bruke notater som *(..)en gjennomgående metode for å samle samspill mellom presentasjon av teori, redegjørelse og refleksjon over egne erfaringer og konkrete eksempler* (Nilssen, 2012 s.26). Denne boken hjalp meg med å sette ord på hvordan jeg har jobbet med tegning og notater som en del av masteravhandlingen, og som har blitt min tilnærming til det praktiske arbeidet. Notater og tegninger har fungert som en levendegjøring av stoffet og gitt meg noe av den nærheten til stoffet som jeg vanligvis har pleid å ha praktisk arbeid. Det har tatt form i håndskrevne notater eller forsøk på å visualisere refleksjoner med skisser og tegning. Det har vært til hjelp for å bevare de impulsive refleksjoner og tankene som plutselig har kommet underveis, og som er refleksjoner det kan være fort gjort å glemme dersom man ikke har penn og papir for hånd. Slik har dette verktøyet blitt en del av hvordan jeg har jobbet praktisk med avhandlingen uten at jeg nødvendigvis har vært bevisst på det fra starten av. Denne formen for visuell notering kan knyttes til den metodiske tilnærmingen gigamapping. Dette er en en visuell systematisering av tanker, ideer, konsekvenser og kommunikasjon. (Sevaldson, 2014). Metoden kan være et verktøy for å sette i gang en prosess om man står fast, og å tvinge seg til å se ulike tilnærminger.

Et utvalg av skisser, visuell notering

Om det å finne et utvalg fra internett

Om fellesskap på nett blant lærere i kunst og håndverk

Om forskerrollen og alt man må huske på

«Facebook har du jo hele tida», sitat fra intervju situasjon

Visuell presentasjon

Siden jeg selv har hatt god nytte av å bruke tegning gjennom skriveprosessen for å «levendegjøre» refleksjoner underveis, vil det bli en del av den visuelle presentasjonen av avhandlingen. På den måten kan tilskueren få et innblikk i både hvilke tanker jeg har hatt underveis, samtidig som det vil kunne bidra å forsterke hva som har vært mine funn i undersøkelsen. Slik jeg ser for meg den visuelle presentasjonen av avhandlingen vil jeg ta utgangspunkt i ulike skisser jeg har laget underveis, og jobbe videre med et utvalg av disse.

I en av samtalene med veileder jeg har hatt i løpet av året fortalte hun at det å skrive master handler om å fortelle en historie. Dette er noe jeg har hatt i tankene, og derfor ønsket å forsterke historien til denne undersøkelsen ved hjelp av å bruke tegninger som jeg vil samle sammen i et slags bokformat til den visuelle presentasjonen.

I utstillingen ser jeg for meg å vise dette frem i form av å forstørre noen av bildene eller lage en bildebok basert på en karakter jeg har utviklet som er ment å underbygge fortellingen i denne avhandlingen.

Utvikling av en karakter, utgangspunkt for visuell presentasjon

8.Litteraturliste

- Aamli, Kari. (2014, 3.11.). *Læring i profesjonsfelleskap*. Hentet fra: <http://www.hioa.no/Aktuelle-saker-fra-2014/Laering-i-profesjonsfelleskap>
- Alvesson, Mats & Sköldbberg, Kaj. (2007). *Tolkning och reflektion : vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (2. utg.). Lund: Studentlitteratur.
- Andersen, Svein S. (2013). *Casestudier Forskningsstrategi, generalisering og forklaring* (2. utg.). Oslo: Fagbokforlaget.
- Andreassen, Rune.(2010).*Om å blande kvantitative og kvalitative metoder i studier av Internett-basert lesing. Eksemplifisert med egen studie om læreres vurdering av troverdighet av spesialpedagogisk informasjon på Internett*. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/147561>
- Borgen, Skyberg Marie. (2016, 20.04). Slik blir de nye praktiske og estetiske fagene. *Periskop-kritikk av kunst for barn og unge*. Hentet fra <http://www.periskop.no/slik-blir-de-nye-praktiske-estetiske-fagene/>
- Brandtzæg, Bae Petter Gillund, Kvalnes Lars, K. A., Meling, Øyvind, Wessel-aas, Alf Tore Jon(2011). *Lytte-dele-delta*. Oslo: Kommuneforlaget AS.
- Brinkmann, Svend & Kvale, Steinar,. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Brodshaug, Irene. (2016). *Faggrupper for lærere i kunst og håndverk- Innhold, organisering, og nytteverdi*. (Masteravhandling). Høgskolen i Oslo og Akershus. Oslo. Hentet fra <https://oda.hio.no/jspui/bitstream/10642/3335/2/Brodshaug.pdf>
- Brown, J.S & Duguid, P. (2000). *The Social Life of Information Boston: Harvard Business School Press*.
- Brønne, Karen. (2009). *Mellom ord og handling. Om verdsettning i kunst og handverksfaget* (Doktoravhandling) Arkitektur- og designhøgskolen I Oslo
- Brønne, Karen. (2011). Vedlikehold av ein konstruert kontrovers– kunstpedagogikk og handverkstradisjon i kunst- og handverksfaget. *Form Akademiske* 4(2), 95-108.
Hentet fra <https://journals.hioa.no/index.php/formakademisk/article/viewFile/203/213>
- Bråten, Ingvard. (2017,02.04). Ikke del faget mitt, Røe Isaksen. *Bergens Tidende*. Hentet fra <http://www.bt.no/btmenering/debatt/Ikke-del-faget-mitt -Roe-Isaksen-332523b.html>
- Dalland, Olav. (2012). *Metode og oppgaveskriving* (5. utg.). Oslo: Gyldendal.

- De Nasjonale Forskningsetiske Komiteene. (2014). *Etiske retningslinjer for forskning på Internett*. Hentet fra <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/etiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett/>
- Duncan-Howell, Jennifer. (2010). Teachers making connections: Online communities as a source of professional learning. *British Journal of Educational Technology*, 41(2), 324-340. doi:10.1111/j.1467-8535.2009.00953.x
- Frønes, Ivar & Futsæter, Knut Arne. (2013). Diffusjon og bruk av Facebook i Norge. *Sosiologisk tidsskrift*, 21(04). Hentet fra: http://www.idunn.no/ts/st/2013/04/diffusjon_og_bruk_av_facebook_i_norge
- Garberg, Marit. (2014). *PLANER- hva og hvorfor? - En undersøkelse av innholdet i de lokale læreplanene i Kunst og håndverksfaget på barneskolens mellomtrinn*. (Masteravhandling), Høgskolen i Oslo og Akershus. Hentet fra https://oda.hio.no/jspui/bitstream/10642/2117/2/Garberg_Marit.pdf
- Grimen, Harald. (2004). *Samfunnsvitenskapelige tenkemåter* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hansen, H. Bodil. (2015). *Trearbeid og treverksteder i grunnskolen: skolelederes verdsetting og prioritering sett mot tradisjon og fornyelse i faget Kunst og håndverk*. (Masteravhandling) Høgskolen i Oslo og Akershus. Hentet fra <https://oda.hio.no/jspui/bitstream/10642/2712/2/Hansen.pdf>
- Hjertø, Kjell Brynjulf, Paulsen, Jan Merok & Tihveräinen, Saku Petteri. (2014). Social-cognitive outcomes of teachers' engagement in learning communities. *Journal of Educational Administration*, 52(6), 775-791. doi:doi:10.1108/JEA-07-2013-0074
- Hur, Jung Won & Brush, Thomas A. (2009). Teacher Participation in Online Communities. *Journal of Research on Technology in Education*, 41(3), 279-303. doi:10.1080/15391523.2009.10782532
- IPSOS. (2016). *Ipsos' tracker om sosiale medier Q3'16*. Hentet fra <http://ipsos.no/some-tracker>
- Johannessen, E. Reidun. (2011). *Lærere sin bruk av sosiale web – en møteplass for profesjonell utvikling?* (Masteravhandling) Universitetet i Bergen. Bergen. Hentet fra <https://bora.uib.no/bitstream/handle/1956/4769/81290035.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Johansson, Lennart & Omtveit, Bibbi. (2016). Faggrupper for lærere i kunst og håndverk. *FORM*.
- Jung Won, Hur & Brush, Thomas A. (2009). Teacher Participation in Online Communities: Why Do Teachers Want to Participate in Self-generated Online Communities of K-12 Teachers? *Journal of Research on Technology in Education (International Society for Technology in Education)*, 41(3), 279-303. Hentet fra <https://login.ezproxy.hioa.no/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=tfh&AN=37568973&site=ehost-live>

- Kitsantas, Anastasia & Dabbagh, Nada. (2011). The role of Web 2.0 technologies in self-regulated learning. *New Directions for Teaching and Learning*, 2011(126), 99-106. doi:10.1002/tl.448
- Kjosavik, Steinar, Koch, Randi-Helene, Skjeggstad, Edith & Aakre, Bjørn Magne. (2003). *Kunst og håndverk i L97. Nytt fag - ny praksis?* Hentet fra <http://hdl.handle.net/2282/549>
- Kornberg, Skjeflo, Mikkel. (2015). *Sammen er vi sterke ... eller? En eksplorerende casestudie av Facebook i høyere utdanning*, (Masteravhandling) Universitetet i Oslo. Oslo. Hentet fra <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/45457/Sammenervisterke.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Korsmo, Eli. (2016, 22.12). Dele kunst- og håndverksfaget? *Utdanningsforbundet* . Hentet fra: <https://www.utdanningsforbundet.no/Hovedmeny/Grunnskole/Nyheter/Dele-kunst--og-handverksfaget/>
- Kosinski, Michal, Matz, Sandra C., Gosling, Samuel D., Popov, Vesselin & Stillwell, David. (2015). Facebook as a research tool for the social sciences: Opportunities, challenges, ethical considerations, and practical guidelines. *American Psychologist*, 70(6), 543-556. doi:10.1037/a0039210
- Kunnikoff, June Oline. (2015). *Formell kompetanse i Kunst og håndverk- Betydning, prioritering og konsekvenser* (Masteravhandling) Høgskolen i Oslo og Akershus. Hentet fra <https://oda.hio.no/jspui/bitstream/10642/2658/2/Kunnikoff.pdf>
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (T. M. Anderssen, & J. Rygge, Overs., 3. utg.). Oslo: Gyldendal akademiske.
- Lagerstrøm, Bengt O., Hossein, Moafi & Killengreen Revold, Mathias. (2014). *Kompetanseprofil i grunnskolen- hovedresultater 2013/2014*. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/attachment/197751?ts=148a1618d30>
- Lie, Catrine. (2013). *Skolelederes verdsetting av læreres fagkompetanse i Kunst og håndverk* (Masteravhandling) Høgskolen i Oslo og Akershus. Hentet fra https://oda.hio.no/jspui/bitstream/10642/1620/2/Lie_Catrine.pdf
- Lie, Catrine & Nielsen, Liv Merete. (2016). Lærernes arbeidstid i Kunst og håndverk – grunnlaget for gammeldags leseplikt i grunnskolen. *FORMakademisk - forskningstidsskrift for design og designdidaktikk*, 9(2). doi:10.7577/formakademisk.1845
- Lutnæs, Eva. (2011). Standpunktvurdering i grunnskolefaget Kunst og håndverk. Læreres forhandlingsrepertoar. (Doktorgradsavhandling). Arkitektur og designhøgskolen i Oslo, Oslo..Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/93051/lutnaes.pdf?sequence=3>
- Manca, Stefania & Ranieri, M. (2013). Is it a tool suitable for learning? A critical review of the literature on Facebook as a technology-enhanced learning environment. *Journal of Computer Assisted Learning*. Hentet fra <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jcal.12007/abstract>

- Meld. St. 28 (2015-2016). (2016). *Fag – Fordypning – Forståelse — En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20152016/id2483955/?q=&ch=2>
- Moe, Eivind. (2006). Lik leseplikt i alle fag! *FORM*,(40) 2. Hentet fra http://media.wix.com/ugd/75f35c_01fbc5bab43546f5a6ab59e46fe952b2.pdf
- Nei til deling av faget kunst og handverk*. (2017). OPPROP. Hentet fra <https://www.opprop.net/nei-til-deling-av-faget-kunst-og-handverk>
- NESH (2014). *Etiske retningslinjer for forskning på Internett*. Hentet fra <https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett.pdf>
- Nielsen, Jakob. (2006). *The 90-9-1 Rule for Participation Inequality in Social Media and Online Communities*. Hentet fra <https://www.nngroup.com/articles/participation-inequality/>
- Nielsen, Liv Merete. (2009). *Fagdidaktikk for Kunst og håndverk i går- i dag- i morgen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Omtveit, Bibbi. (2017, 9.01.2017). Kunst og handverk kan ikke deles! *Klassekampen*, Meninger, s. 1.
- Pedersen, Knut. (2014). *Hva er sosiale medier?* Hentet fra <http://info.techweb.no/blogg/hva-er-sosiale-medier>
- Pretonzio, Matt. (2013). *Everything You Wanted to Know About Facebook Groups*. Hentet fra <http://mashable.com/2013/01/28/facebook-groups-101/#TBWvSNgLCgqH>
- Ranieri, Maria, Manca, Stefania & Fini, Antonio. (2012). Why (and how) do teachers engage in social networks? An exploratory study of professional use of Facebook and its implications for lifelong learning. *British Journal of Educational Technology*, 43(5), 754-769. doi:10.1111/j.1467-8535.2012.01356.x
- Sandbo, Stine Pettersen. (2015). *Kunnskap i en ny tid- Facebook som en felles arena for utforskende kunnskapsbygging*,(Masteravhandling) Universitetet i Oslo. Oslo. Hentet fra <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/45731/StinePettersenSandbo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sander, Kjetil. (2015). Hva er Web 2.0? Hentet fra <http://iktnytt.no/web-2-0/>
<http://iktnytt.no/web-2-0/>
- Sevaldson, Birger. (2011). Giga-mapping: visualization for complexity and system thinking in design. *Nordic Design Research*, 2011(4), 1-20. Hentet fra <http://www.nordes.org/opj/index.php/n13/article/view/104/88>
- Skårderud, Jo Røed. (2016, 22.12). Henter frem verktøyene. *Klassekampen*. Hentet fra <http://www.klassekampen.no/article/20161222/ARTICLE/161229986>

Staude, Cecilie & Marthinsen, Svein, T. (2013). *Sosial kommunikasjon personlig-samtale-verdi*. Kommuneforlaget: Oslo

Utdanningsdirektoratet(u.å.). Kunst og håndverk. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fag/kunst-og-handverk/>

Utdanningsdirektoratet (2015). *Krav om relevant kompetanse for å undervise i fag Udir-3-2015*. Hentet fra: <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Ovrige-tema/krav-om-relevant-kompetanse-for-a-undervise-i-fag-udir-3-2015/?depth=0&print=1>

Volkman, Elliot. (2011). *What Is An Online Community?* Hentet fra <http://www.socialmediatoday.com/content/what-online-community>

Wenger, Etienne. (2004). *Praksisfællesskaber: læring mening og identitet* (B. Nake, Overs.). København: Reitzel.

Wenger, Etienne., White, Nancy. Smith, John, D.(2009) *Digital Habitats Stewarding technology for communities*. Portland: CPsquare

Willson,Alan. (2006). *Marketing Research: An Integrated Approach*. (2.utg).Edinburgh: Prentice Hall/Financial Times 2006

Yin, Robert, K. (2012). *Applications of Case Study Research* (3. utg.). Los Angeles: Sage.

9.Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjenning på prosjekt fra personvern, NSD

Eva Lutnæs

Institutt for estetiske fag Høgskolen i Oslo og Akershus

Postboks 4, St. Olavs plass

0130 OSLO

Vår dato: 12.10.2016

Vår ref: 49907 / 3 / ASF

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 11.09.2016.

Meldingen gjelder prosjektet:

49907 Kunst og håndverklærerens digitale fagfelleskap
Behandlingsansvarlig Høgskolen i Oslo og Akershus, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig Eva Lutnæs
Student Susanne Røise

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstillende kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering.

Endringsmeldinger gis via et eget skjema,

<http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 01.08.2018, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Amalie Statland Fantoft

Kontaktperson: Amalie Statland Fantoft tlf: 55 58 36 41

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Susanne Røise susanneroise@gmail.com

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 49907

METODE

I følge meldeskjemaet skal dere innhente personopplysninger gjennom personlige intervju og fra Facebookgrupper tilknyttet opplæringen i faget Kunst og Håndverk.

Dere beskriver at det også blir registrert data fra Facebookgruppen som ikke skal inneholde indirekte eller direkte personopplysninger. Denne delen faller derfor utenfor meldeplikten, ettersom dere viser til at all behandling vil gjennomføres anonymt.

INFORMASJON OG SAMTYKKE

I følge meldeskjemaet skal informantene som intervjues informeres skriftlig og muntlig om prosjektet og samtykke til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet.

Medlemmer av den aktuelle Facebookgruppen skal ikke informeres eller samtykke til deltakelse ettersom dette er anonyme opplysninger. Dersom dere likevel skal registrere personopplysninger om medlemmene på gruppen, må studenten ha eksplisitt samtykke til dette fra dem det gjelder.

Vi anbefaler også at dere legger ut et slags informasjonsskriv på Facebookgruppen med informasjon om prosjektet, og hvilke opplysninger som registreres. Vi anbefaler at dere benytter dere av informasjonen som allerede fremgår i informasjonsskrivet dere har utformet.

INFORMASJONSSIKKERHET

Personvernombudet legger til grunn at dere behandler alle data og personopplysninger i tråd med Høgskolen i Oslo og Akershus sine retningslinjer for innsamling og videre behandling av forskningsdata og personopplysninger.

PUBLISERING

Dere har opplyst at informantene vil kunne gjenkjennes i publikasjonen, og vi legger til grunn at dette er samtykket eksplisitt til. Vi anbefaler at dere lar informantene lese igjennom egne opplysninger og godkjenne disse før publisering.

PROSJEKTLUTT OG ANONYMISERING

I informasjonsskrivet har dere informert om at forventet prosjektlutt er 01.08.2018. Ifølge prosjektmeldingen skal dere da anonymisere innsamlede opplysninger. Anonymisering innebærer at dere bearbeider datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjør dere ved å slette direkte personopplysninger, slette eller omskrive indirekte personopplysninger og slette digitale lydopptak.

Dere skriver i informasjonsskrivet at data skal oppbevares i et år senere enn planlagt innlevering på grunn av mulige oppfølgingsstudier. Vi minner om at eventuelle nye studier må meldes til personvernombudet.

Vedlegg 2 : Forespørsel om deltakelse for administrator

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt

«Digitalt fellesskap mellom Kunst og håndverkslærere»

Bakgrunn og formål

Dette skoleåret skriver jeg på en masteravhandling i Fagdidaktikk- kunst og design ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Prosjektet omhandler Kunst og håndverklæreres deltakelse i faggrupper på Facebook. De siste årene har det dukket opp mange ulike grupper på Facebook tilknyttet faget, noe som har skapt en ny arena for kommunikasjon blant lærere i faget på tvers av skoler og steder. Dette er et forholdsvis u-utforsket område med tanke på hva samhandling på kan bety profesjonsutøvelsen. Målet med prosjektet er derfor å utvikle kunnskaper om hvordan faggrupper på nett kan være en ressurs for lærere i Kunst og håndverksopplæringen når det gjelder deres undervisningspraksis og profesjonsutvikling.

Undersøkelsen: utvalg og metode i feltarbeid

I undersøkelsen vil jeg ta utgangspunkt i grupper på Facebook som er rettet mot Kunst og håndverksopplæringen i skolen. Jeg ønsker å gjøre intervju med medlemmer som på ulik måte bidrar til å produsere innhold til disse faggruppene på Facebook. I utvalget av informanter ønsker jeg å prate med personer som har vært med å danne, eller har rolle som administratorer i de ulike gruppene. I disse intervjuene er det ønskelig å høre om hvilke intensjoner og tanker informantene gjør seg angående bruk og erfaringer med gruppene, og deres rolle som administratorer.

Intervjuene vil bli dokumentert med lydopptaker og utført i løpet av høsten 2016. Hvert av intervjuene vil ta om lag 30 minutter. Dersom det er ønskelig, vil intervjuene kunne bli utført skriftlig over chat eller mail. Jeg vil be om muligheten til å hente inn utdypende kommentarer per e-post/tlf om jeg ser behov for det i etterkant av intervjuet er utført.

Hva deltakelse innebærer for deg/ personvern

Mastergradsprosjektet vil følge retningslinjer for personvern og etikk i forskning⁴

I publikasjonen vil alle informanter bli gitt en kode, og ikke være omtalt med personlige navn. Koblingen mellom koden og navn vil holdes adskilt. Informanter som er oppført som administratorer i Facebookgruppene som omtales i avhandlingen vil likevel kunne være gjenkjennelig i publikasjonen.

Det vil kunne forekomme indirekte personidentifiserende opplysninger som undervisningstrinn og utdanning på intervjuobjektene i avhandlingen. Informantene vil få mulighet til å lese gjennom egne opplysninger og godkjenne disse før publisering dersom de ønsker det.

Jeg forplikter meg til å oppbevare dokumentasjonen fra undersøkelsen forsvarlig, slik at uvedkommende ikke vil få tilgang til materialet fra feltarbeidet. Personopplysninger vil bli oppbevart atskilt fra datamaterialet fra feltarbeidet. Intervjuene tas opp med lydopptaker og transkriberes over på privat datamaskin som er passordbeskyttet. Det vil kun være meg og min veileder, Eva Lutnæs som vil ha tilgang til personopplysningene som innsamles.

Prosjektet avsluttes 01.08.2018. Tidspunktet er satt til ett år senere enn planlagt innlevering på grunn av mulige oppfølgingsstudier. Etter dette vil alt av datamateriale bli slettet.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn.

Personopplysninger og tilhørende datamaterialet fra ditt intervjuet vil da bli slettet, og ikke bli brukt i avhandlingen.

Dersom du har noen spørsmål til studien, ta kontakt med Susanne Røise per e-post, susanneroise@gmail.com eller veileder Eva Lutnæs per e-post eva.lutnas@hioa.no.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

⁴ 1 Susanne Røise forplikter seg til å følge retningslinjene som er utarbeidet av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)
<https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Generelle-forskningsetiske-retningslinjer/>

Vennlig hilsen
Susanne Røise
Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Forespørsel om deltakelse for medlemmer i grupper

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt

«Digitalt fellesskap mellom Kunst og håndverklærere»

Bakgrunn og formål

Dette skoleåret skriver jeg på en masteravhandling i Fagdidaktikk- kunst og design ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Prosjektet omhandler Kunst og håndverklæreres deltakelse i faggrupper på Facebook. De siste årene har det dukket opp mange ulike grupper på Facebook tilknyttet faget, noe som har skapt en ny arena for kommunikasjon blant lærere i faget på tvers av skoler og steder. Målet med prosjektet er å utvikle kunnskaper om hvordan faggrupper på nett kan være en ressurs for lærere i Kunst og håndverksopplæringen når det gjelder deres undervisningspraksis og profesjonsutvikling.

Undersøkelse: utvalg og metode i feltarbeid

I undersøkelsen vil jeg ta utgangspunkt i grupper på Facebook som er rettet mot Kunst og håndverksopplæringen i skolen. Jeg ønsker å gjøre intervju med medlemmer som på ulik måte bidrar til å produsere innhold til disse faggruppene på Facebook.

For utvalget som presenterer aktive medlemmene er det et kriteriet at informantene underviser i Kunst og håndverk. Intervjuene vil i hovedsak omhandle informantenes refleksjoner rundt og bruken knyttet til Facebookgruppene. Det vil også være ønskelig å høre om informantenes refleksjoner tilknyttet praksisfellesskap og egen profesjonsutvikling.

Intervjuene vil bli dokumentert med lydopptaker og utført i løpet av høsten 2016. Hvert av intervjuene vil ta om lag 30 minutter. Dersom det er ønskelig, vil intervjuene kunne bli utført skriftlig over chat eller mail. Jeg vil be om muligheten til å hente inn utdypende kommentarer per e-post/tlf om jeg ser behov for det i etterkant av intervjuet er utført.

Hva deltakelse innebærer for deg/personvern

Mastergradsprosjektet vil følge retningslinjer for personvern og etikk i forskning⁵

I publikasjonen vil alle informanter bli gitt en kode, og ikke bli omtalt med personlige navn. Koblingen mellom koden og navn vil holdes adskilt. Informantene vil på denne måten være anonymisert, og ikke være gjenkjennelig i avhandlingen. Det vil kunne forekomme indirekte identifiserende opplysninger som undervisningstrinn og utdanning blant intervjuobjektene i publikasjonen. Informantene vil få mulighet til å lese gjennom egne opplysninger og godkjenne disse før publisering dersom de ønsker det.

Jeg forplikter meg til å oppbevare dokumentasjonen fra undersøkelsen forsvarlig, slik at uvedkommende ikke vil få tilgang til materialet fra feltarbeidet. Personopplysninger vil bli oppbevart atskilt fra datamaterialet fra feltarbeidet. Intervjuene tas opp med lydopptaker og transkriberes over på privat datamaskin som er passordbeskyttet. Det vil kun være meg og min veileder, Eva Lutnæs som vil ha tilgang til personopplysningene som innsamles.

Prosjektet avsluttes 01.08.2018. Tidspunktet er satt til ett år senere enn planlagt innlevering på grunn av mulige oppfølgingsstudier. Etter dette vil alt av datamateriale bli slettet.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Datamateriale og personopplysninger fra ditt intervjuet vil da bli slettet, og ikke bli brukt i avhandlingen.

Dersom du har noen spørsmål til studien, ta kontakt med Susanne Røise per e-post, susanneroise@gmail.com eller veileder Eva Lutnæs per e-post eva.lutnas@hioa.no .

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

^{5 5} 1 Susanne Røise forplikter seg til å følge retningslinjene som er utarbeidet av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Generelle-forskningsetiske-retningslinjer/>

Vennlig hilsen

Susanne Røise

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4: Intervjuguide medlem

Intervjuguide

Undervisningstrinn

Antall år undervist i Kunst og håndverk

Utdanning innenfor Kunst og håndverk:

Om fagfellesskap

Hvor mange kollegaer har du som underviser i K&H på samme arbeidsplass?

Hvilken betydning har fagfellesskap for deg?

Hvilke praksisfellesskap benytter du deg av i forbindelse med egen profesjon?(mentor,samlinger,magasin)

Hvordan tilrettelegger arbeidsplassen for kompetanseutvikling?
(kurs/etterutdanning /faggruppe)

Om Faggrupper på Facebook

Hvilken betydning har digitale fellesskap for deg??

Hva er grunnen til at du selv er medlem?

Hva er den største ulempen/fordelen ved bruk av Facebookgruppene?

Hvilke erfaringer har du med å bruke opplegg fra gruppene?

Hva skal til for at du har valgt å dele noe på gruppen?

Hvordan har tilbakemeldingene vært på det man har postet?

Er det ting som ikke er egnet/passende å dele på slike grupper?

Har du noen tilføyende kommentarer du ønsker å legge til?

Vedlegg 5: Intervjuguide administrator

Oppvarmingsspørsmål

Stilling

Undervisningstrinn

Antall år undervist faget i skolen

Utdannelse i faget

Om Oppstart

Hvor lenge siden er det du opprettet gruppen?

Kan du fortelle om hvordan gruppen ble til? Hva var grunnen/intensjon ved å opprette gruppen?

Hvorfor var det et behov?

En spesiell hendelse?

Hva innebærer rollen som administrator i en slik gruppe?

Det er blitt et stort medlemstall på X lang tid. Hva tror du er hovedårsaken til at folk melder seg inn i gruppen?

Har du inntrykk av hvem som melder seg inn?

Innhold

Hva mener du er den viktigste funksjonen til gruppen?

Har du merket en endring i hva som deles?

Hva pleier du å legge merke til/ type innlegg det går mest av?

Har du en minneverdig innlegg du husker/ hvorfor i såfall?

Har du inntrykk av grunn til at man melder seg inn?

Hva ønsker du at medlemmer skal bidra med?

